

บทที่ 3

คุณค่าของบทประพันธ์

การศึกษาวรรณคดีไทยสมัยใหม่โดยทั่วไปชี้ว่า เรื่องสั้นเป็นประเภทงานที่นำเสนอเนื้อหาทางความคิดและอารมณ์ด้วยการเน้นเอกภาพ จึงมีลักษณะเฉพาะที่การเน้นแนวคิดเด่นเพียงแนวคิดเดียว นั่นแสดงว่า ผู้แต่งต้องใช้ประโยชน์จากการสร้างองค์ประกอบที่รวมศูนย์ และผู้รับต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ จึงจะตีความบทประพันธ์ได้อย่างมีเหตุผล

การเรียงงานประเภทนี้ว่า “เรื่องสั้น” อาจทำให้เข้าใจผิดว่า มีการจำกัดความยาวของเรื่องอย่างตายตัว ในประเด็นนี้ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2531 : 61) กล่าวว่า ลักษณะเด่นของเรื่องสั้นไม่ได้อยู่ที่ขนาดหรือความสั้นยาว แต่น่าจะอยู่ที่

...ความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง...หมายความว่า เรื่องสั้นจะต้องมีลักษณะเสร็จสิ้นกระแสมความในตัว ไม่ทิ้งให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกงาใจใด ๆ หังสลับ มิได้ทิ้งอะไรค้างเติ่งไว้ในใจของผู้อ่านอีกเลย นอกจากนั้นยังหมายความว่า จะต้องมียุทธศาสตร์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งในเรื่องและความรู้สึกร่วมกัน ในด้านเนื้อเรื่องก็ต้องมีแนวเรื่อง (theme) แนวเดียว จะแตกแยกออกเป็นสองสามแนว หรือมีแนวซ้อนขึ้นมาไม่ได้ จุดเร้าความสนใจของผู้อ่านจะต้องมีอยู่จุดเดียว จะมีหลายจุดไม่ได้ จะทำให้ความสนใจพร่าไป และเพื่อความสำเร็จของความมุ่งหมายนี้ เรื่องสั้นจึงมักเป็นเรื่องที่บรรยายหรือพรรณนามาจากทัศนะเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง...

ประเด็นเดียวกันนี้ เสกสรรค์ ประเสริฐกุลซึ่งเป็นทั้งผู้สร้างงานและนักวิจารณ์ ได้กล่าวถึงเรื่องสั้นอย่างสอดคล้องกับความคิดข้างต้น ในทัศนะของเสกสรรค์ กล่าวไว้ว่า

เรื่องสั้นมีองค์ประกอบคล้ายนิยายตรงที่มีฉาก เหตุการณ์ ตัวละครมีอารมณ์ความรู้สึกแต่ถูกบังคับให้แสดงออกในเวลาจำกัด เนื้อที่จำกัด ผู้แต่งต้องเลือกเหตุการณ์และฉากที่สื่อสารทางความคิดให้ดีที่สุด ภาษาที่ใช้ต้องกระชับและมีพลังพอที่จะก่อให้เกิดจินตนาการ (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2531 : 44-45 อ้างถึงในตุลา เดชพลากุล, 2545 : 69)

ในเรื่องความสั้นยาว เสกสรรค์เห็นว่า ไม่ใช่สิ่งสำคัญ หากผู้แต่งสามารถให้ความลึกซึ้งเกี่ยวกับความเข้าใจที่มนุษย์มีต่อกัน หรืออาจแสดงชีวิต ปัญหา รวมทั้งความใฝ่ฝันของมนุษย์ให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้ง (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2540: 130 อ้างถึงใน ตูลา เดชพลกุล, 2545: 69)

ขนาดของเรื่องสั้นย่อมแปรไปตามเนื้อความและองค์ประกอบของเรื่องที่สนองตอบความมุ่งหมายของการสื่อสารเป็นหลัก ในปัจจุบันสังเกตได้ว่ามีนักเขียนหลายคนเขียนเรื่องสั้นที่มีขนาดยาวกว่าเรื่องสั้นของนักเขียนทั่วไป เช่น อัญชัน กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ และวินทร์ เลียววาริณ

ในอนศกถาสรวณซึ่งเป็นรวมเรื่องสั้นเล่มแรก วินทร์ เลียววาริณให้ความสำคัญกับกลวิธีการประพันธ์ในฐานะที่เป็นปัจจัยให้ผู้อ่านครุ่นคิดและมีปฏิกิริยาต่อเนื้อหา ดังที่เขาถกเถียงถามว่า กลวิธีสามารถทำให้ผู้อ่านตื่นตาตื่นใจในการเสพมากขึ้นหรือไม่ คำถามที่สำคัญของเขาก็คือ

...เราสามารถให้เทคนิคหรือลูกเล่นการนำเสนอ...ในงานวรรณกรรมได้หรือไม่--- โดยที่ยังสื่อหัวใจของเนื้อหาวรรณกรรมนั้น ๆ ครบถ้วน? สามารถทำให้ การนำเสนอแบบสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง โดยที่แยกออกจากกันมิได้หรือไม่? สามารถทำให้การนำเสนอช่วยขับเน้นเรื่องให้เด่นชัดขึ้นได้หรือไม่ สามารถทำให้คนอ่านตื่นตาตื่นใจในการเสพมากขึ้นได้หรือไม่ (วินทร์ เลียววาริณ, 2545 ข : “จากใจผู้เขียน”)

วินทร์คาดหวังว่า รูปแบบที่โดดเด่นสามารถสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อเนื้อหาวรรณกรรมได้ เมื่อเขียนเรื่องสั้นในเล่มนี้เขาจึงตั้งใจใช้กลวิธีหรือลูกเล่นการนำเสนอ โดยมุ่งจะให้การเล่นกับกลวิธีเป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง โดยแยกออกจากเนื้อหาไม่ได้ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรศึกษา กลวิธีและองค์ประกอบของเรื่องที่สัมพันธ์กับความหมายในนี้

ต่อมาเมื่อเขียนเรื่องสั้นในเล่มสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน วินทร์แถลงว่า มุ่งหวังจะเรียนชีวิตด้วยการเขียน โดยไม่ได้ตั้งใจเน้นกลวิธีการนำเสนอหรือแนวทดลองเช่นในเล่มอนศกถาสรวณ หากแต่พิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละเรื่อง (วินทร์ เลียววาริณ, 2545 ก : “ศึกษาชีวิตจากสวรรค์กับแผ่นดิน”) ดูเหมือนว่า วินทร์เปลี่ยนความสนใจเรื่องการทดลองค้นรูปแบบมาเป็นความกลมกลืนของรูปแบบกับเนื้อหามากขึ้น วินทร์ยังบอกที่มาและขั้นตอนการสร้างสรรคเรื่องสั้นในเล่มนี้ว่า เกิดขึ้นด้วยความพยายามเรียนรู้ความหมายของชีวิต ในขณะที่ยังไม่ล้มเลิก “การเรียนชีวิตความพยายามตอบคำถามที่เขาสงสัยนั้นช่วยสร้างความชัดเจนบางแง่มุมแก่เขามากขึ้น และยังทำให้จิตใจของเขาสงบลง ” การศึกษากลวิธีการประพันธ์และคุณค่าทางวรรณศิลป์ใน รวมเรื่องสั้นทั้งสองเล่มนี้น่าจะแสดงการพัฒนาของผู้แต่งที่เชื่อมโยงกับคุณค่าทางปัญญาของงานด้วย

อภิปรัชญา

1. กลวิธีการประพันธ์

เมื่อวินทร์ เลียววาริณ รวมเล่มเรื่องสั้นที่เขาเรียกว่า “เป็นความพยายาม... นำเสนองานเขียนในแนวทดลอง” ในชื่ออภิปรัชญา เขากล่าวถึงแรงบันดาลใจไว้ในคำแถลงเชิงคำนำที่ชื่อ “จากใจผู้เขียน” ว่า มาจากการสังเกตการทดลองใช้เทคนิคการนำเสนอใหม่ ๆ ในวงการถ่ายภาพ การออกแบบทางสถาปัตยกรรม การทดลองนำเสนอแบบใหม่ ๆ ในวงการภาพยนตร์ การนำเสนอเรื่องแบบฉีกแนวในสื่อวิทยุ โดยเฉพาะในงานโฆษณา “ที่ต้องใช้ทุกองค์ประกอบการออกแบบเป็นอาวุธในการทดลองความคิดสู่คนรับ” วินทร์คาดหวังว่า การนำเทคนิคหรือลูกเล่นเหล่านั้นมาใช้ในงานวรรณกรรมจะสามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจแก่ผู้อ่าน นอกจากนี้ยังมีข้อความที่แสดงความหมายว่าผู้รับสารจะเป็นผู้พิจารณาว่า กลวิธีที่ฉีกแนวจะเด่นกว่าเนื้อหาหรือไม่ และใช้ได้ อย่างประสบความสำเร็จเพียงใด ดังจะเห็นได้จากการยกตัวอย่างงานประพันธ์ที่มีการนำเสนอที่ฉีกแนว “เช่นงาน ‘ฉันจึงมาหาความสงบ’ ของไพฑูริย์ วงศ์เทศ ผลงานกวีของจาง แซ่ตั้ง แบบฉบับ การเขียนของ ‘รงค์ วงษ์สวรรค์’” (วินทร์ เลียววาริณ, 2545ข : “จากใจผู้เขียน”) ซึ่งมีจุดเด่นที่ การนำเสนออย่างฉีกแนว คล้ายจะให้เห็นว่าสามารถบรรลุผลสำเร็จในการสื่อสารได้

วินทร์บอกว่า การนำเสนอที่จะทำให้เรื่องโดดเด่น สร้างความตื่นตาตื่นใจแก่ผู้อ่าน นั้น เขาใช้ “รูปแบบการเขียนที่ไร้รูปแบบ” ซึ่งน่าจะหมายถึง การเขียนที่ไม่อยู่ในกรอบของการเขียนแนวใดหรือไม่มีรูปแบบตายตัว อย่างไรก็ตาม “รูปแบบที่ไร้รูปแบบ” ที่วินทร์กล่าวถึงก็คือกรอบหรือรูปแบบหนึ่ง ดังที่เขาเองก็กล่าวถึงในคำแถลงเชิงคำนำของรวมเรื่องสั้นสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคนว่า เมื่อเขียนอภิปรัชญา เขาใช้กรอบที่เรียกว่าแนวทดลอง (วินทร์ เลียววาริณ, 2545ก : “ศึกษาชีวิตจากสวรรค์กับแผ่นดิน”) “การเขียน” สำหรับวินทร์มีความหมายมากกว่าการสื่อสารด้วยตัวอักษร ดังที่เขาบอกว่า เมื่อเขียนเรื่องสั้นในเล่มอภิปรัชญานั้นเขา

...พิจารณาการเขียนมากกว่าตัวอักษรที่มาร้อยเรียงกัน ใช้ทุกชิ้นส่วนแห่ง การออกแบบ ทุกรูปแบบที่เหมาะสมกับเรื่องนั้น ๆ มาเป็นองค์ประกอบรวมของ เรื่อง ตลอดจนคำนึงถึงการจัดหน้า แบบและขนาดตัวอักษร แต่ขณะเดียวกันจะไม่ยอมทิ้งเนื้อหาของเรื่อง (วินทร์ เลียววาริณ, 2545ข : “จากใจผู้เขียน”)

นั่นหมายความว่า ผู้อ่านจำเป็นต้องตีความทุกรายละเอียดขององค์ประกอบดังที่วินทร์แสดงไว้ในเรื่องสั้นแต่ละเรื่อง เพื่อเข้าถึงความหมายของสาร ด้วยความ “ตื่นใจ” จากองค์ประกอบที่ “ตื่นตา”

นั้น ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลวิธีการประพันธ์กับเนื้อหาของรวมเรื่องสั้นอาเพศ คำตรวธ ดังนี้โดยจำแนกการจัดองค์ประกอบในรวมเรื่องสั้นนี้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ใช้รูปแบบทางวรรณคดีกับไม่ใช่วรรณคดีประกอบเข้าด้วยกันและกลุ่มที่ใช้รูปแบบเรื่องสั้นปกติ

1.1 งานค้างประเภท

ในรวมเรื่องสั้นชุดนี้วินทร์ เลียววาริณ ใช้ชื่อเขียนแสดงข้อเท็จจริง อันได้แก่ ช่าว (รวมทั้งบทสัมภาษณ์) แบบเรียน บันทึก และประวัติบุคคล ประกอบเข้ากับองค์ประกอบทางวรรณกรรมซึ่งเป็นงานบันเทิงคดี ผู้อ่านจึงคาดหมายได้ว่า ในชื่อเขียนสองประเภทนั้นมีทั้งลักษณะต่างและลักษณะร่วมเพียงพอที่จะเทียบกันเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความหมายของบทประพันธ์ ลักษณะร่วมโดยทั่วไปของงานเขียนทุกประเภทคือ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ ส่วนความหมายของสารและวิธีการให้ข้อมูลนั้นมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันไปตามธรรมชาติและภารกิจของประเภทงาน

1.1.1 ช่าวกับวรรณคดี

อิทธิพลของช่าวซึ่งปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นสิ่งที่เห็นพ้องกันว่า การนำเสนอช่าวที่มีความรุนแรง ส่งผลให้ผู้รับชานินต่อปัญหาที่กระทบต่อความสัมพันธ์ของมนุษย์ ปัญหาจริยธรรมของสื่อมวลชนและอิทธิพลของช่าวต่อพฤติกรรมและสภาพจิตใจของผู้รับเป็นปัญหาที่วินทร์นำเสนอ ดังที่ในเรื่อง “หมึกหยดสุดท้าย” “กระดาศขาวกับคววมึก” และ “คดีมโนสาร” อำนาจและบทบาทของสื่อมวลชนกลายเป็นกรอบทางวัฒนธรรมที่บั่นทอนคุณค่าภายในของบุคคลตัวเอกใน “หมึกหยดสุดท้าย” เกินนักเขียนที่มุ่งคุณภาพ เขามีชื่อเสียงโด่งดังเมืองงานเขียนได้รับรางวัลแต่คิดถูกเพราะกระทำผิดกฎหมายที่ใช้ชื่อนักเขียนผู้มีชื่อเสียงว่าเป็นผู้เขียนเพราะชื่อของตนไม่เป็นที่รู้จัก การตกเป็นช่าวกลับทำให้ผลงานชิ้นนั้นและชิ้นต่อๆมาขายดี เขาจึงหันมาเขียนเอาใจตลาดและละทิ้งอุดมการณ์ที่จะสร้างงานเขียนที่มีคุณภาพไปเสีย ตัวเอกเรื่องนี้ยอมอยู่ในอำนาจสังคมเพราะเห็นแก่ความร่ำรวย แต่ในเรื่อง “กระดาศขาวกับคววมึก” ตัวเอกต้องต่อสู้กับนักหนังสือพิมพ์และคอลัมนิสต์ที่มีอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจ เมื่อถูกกลั่นแกล้งลงช่าวให้เสียหายโดยไม่มีมูลความจริงเพื่อขายช่าว แม้เธอจะชนะคดีแต่ความเลวร้ายของสื่อก็ยังไม่ได้ถูกขจัดไปแต่อย่างใด

ในแง่กลวิธีการประพันธ์ ลักษณะร่วมของช่าวที่ปรากฏในเรื่องสั้นสองเรื่องข้างต้นคือ ต่างก็เป็นช่าวที่ผู้แต่งสมมติขึ้น และนำมาใช้เป็นองค์ประกอบของเรื่อง ส่วน “คดีมโนสาร” ผู้แต่งยกเอาช่าวหลายช่าวที่เกิดขึ้นต่างกรรมต่างวาระ และตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ในโลกแห่ง

ความจริง มาผูกเป็นเรื่องสมมติของตัวเอง ท้ายจะสื่อความว่า ความแปลกประหลาดอย่างไม่ น่าจะเป็นไปได้ในชีวิตจริงกับในโลกสมมติของเรื่องสั้น ไม่ได้แตกต่างกันเลย

วินทร์ เลียววาริณ ใช้ทั้งข่าวสมมติซึ่งเลียนความเป็นจริง และข่าวจริงที่ถูกทำให้เป็น ส่วนหนึ่งของเรื่องสมมติเป็นองค์ประกอบของเรื่องสั้น สังเกตได้ว่าเขาจงใจนำเสนอองค์ประกอบ นี้ให้เห็นจุดเด่นทางด้านรูปแบบ กล่าวคือ ใช้เทคนิคการพิมพ์ ทั้งรูปแบบตัวอักษร สีตัวอักษร และพื้นหลัง ทำให้ตัวข่าวแยกจากองค์ประกอบอื่นของเรื่องสั้นอย่างเห็นได้ชัด ดังในตัวอย่างใน เรื่อง “หมึกหยดสุดท้าย”

จากข่าวหนังสือพิมพ์

27 กุมภาพันธ์

คมน์ กังวาน เข้าของรางวัลเอเชียนไรต์คันท่าสุดถูกพิพากษาจำคุกหกเดือน
ข้อหาแอบอ้างชื่อของ เวทย์ วาทิน ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต

2 มีนาคม

ฝนเหวดเดียว ได้รับการพิมพ์เป็นครั้งที่ห้าในรอบสองเดือน ล่าสุดออกขายพุ่ง
ถึงสองแสนเล่มแล้ว

บทสัมภาษณ์ คมน์ กังวาน

(สัมภาษณ์ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ ดิพม์พื้ในนิตยสาร สะท้อน ปีที่ 4 ฉบับที่ 10
เดือนกันยายน)

อะไรเป็นเหตุจูงใจให้คุณคมน์ทำแบบนี้?

“พูดตรง ๆ ก็คือเรื่องของผมถูกปฏิเสธทุกแห่งที่ผมไปเสนอ ถ้าเป็นนักเขียน
หน้าใหม่คนอื่น ๆ อาจเลิกเขียนไปเลย แต่ผมมีความเชื่อมั่นว่า เรื่องนี้ดีพอ ผมจึง
หาวิธีการนำเสนอตัวเองใหม่”...(34-35)

ข่าวในตัวอย่างข้างต้นเป็นข่าวสมมุติ วินทร์ให้ข้อมูลที่มาจากข่าวว่ามาจากหนังสือพิมพ์โดยไม
ระบุชื่อ ข้อความว่า “จากข่าวหนังสือพิมพ์” เป็นตัวหนังสือสีขาวบนกระดาษสีฟ้าเป็นแถบเด่น
สะดุดตา เช่นเดียวกับข้อความ “บทสัมภาษณ์ คมน์ กังวาน” ซึ่งบอกประเภทงานว่าเป็น

บทสัมภาษณ์ วันที่และเดือนที่ลงข่าวเรียงตามลำดับเวลาแสดงความต้องการของเหตุการณ์ ตัวข่าว สื่อประเด็นสำคัญอย่างกระชับ ต่อมาเป็นบทสัมภาษณ์ที่ระบุข้อมูลการตีพิมพ์แสดงเวลาต่อเนื่อง จากเหตุการณ์ในข่าว บทสัมภาษณ์มีเนื้อความแสดงความเห็นของตัวละคร บอกเหตุผลที่คนรั กังวานกระทำผิดว่า มีมูลเหตุมาจากการที่สังคมติดอยู่กับชื่อเสียงของบุคคล และไม่เปิดโอกาส ให้นักเขียนใหม่ได้แสดงฝีมือ

นอกจากเทคนิคการพิมพ์แล้ว ลักษณะพลองที่ทำให้ข่าวมีบทบาทในฐานะเป็น องค์ประกอบของเรื่องสั้น เห็นชัดในเรื่อง “หมึกหยดสุดท้าย” ที่ลักษณะการเล่าเรื่องแบบเรื่องสั้น ปรากฏเฉพาะตอนต้นเรื่องเท่านั้น ต่อจากนั้นผู้แต่งดำเนินเรื่องโดยใช้ข่าวแทรกสลับกับบทสัมภาษณ์ จนจบเรื่อง เขียนเป็นตารางเปรียบเทียบบทบาทและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ตามลำดับในเรื่องได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 1

เปรียบเทียบบทบาทและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของเรื่องสั้น “หมึกหยดสุดท้าย”

รูปแบบภายนอก หรือประเภทงาน	บทบาทตามประเภทงาน	บทบาทในฐานะเป็นองค์ประกอบของเรื่องสั้น
1. เรื่องสั้น	แสดงประสบการณ์และ พฤติกรรมในบริบททาง สังคม สื่อเนื้อหาทาง ความคิด	เปิดเรื่อง บรรยายฉากและให้บรรยากาศ แสดงตัว ละครทางอ้อมผ่านพฤติกรรมและคำพูดของเวทย์ วาทินที่แถลงเมื่อรับรางวัลวรรณกรรมว่า นวนิยาย ที่ได้รับรางวัลไม่ใช่ผลงานของเขา แต่เป็นงาน ของกมน์ กังวานที่แอบอ้างชื่อเขาส่งเข้าประกวด
2. ข่าว	รายงานข้อเท็จจริงซึ่ง ผู้อ่านเชื่อมโยงได้ว่าเรื่อง ดำเนินไปอย่างไร	ประกอบด้วยข่าว 3 ข่าวต่อเนื่องกัน ข่าวแรกมี พาดหัวข่าวและรายละเอียดที่เวทย์ วาทินฟ้อง กมน์ กังวาน ข่าวต่อมาเป็นผลกระทบจากข่าว แรก คือข่าวหนังสือที่ได้รับรางวัลมียอดขายสูงสุด สุดท้ายเป็นข่าวที่ลงคำแถลงของกรรมการที่ให้ รางวัลว่า เน้นคุณภาพของงาน เพื่อปฏิเสธข้อครหา ว่าตัดสินรางวัลที่ชื่อเสียงของผู้สร้างงาน

ตาราง 1

เปรียบเทียบบทบาทและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของเรื่องสั้น “หมึกหยดสุดท้าย” (ต่อ)

รูปแบบภายนอกหรือประเภทงาน	บทบาทตามประเภทงาน	บทบาทในฐานะเป็นองค์ประกอบของเรื่องสั้น
3. บทสัมภาษณ์ (ที่บ้านเวทย์ วาทิน)	ให้ข้อมูลที่ระบุว่า ถอดจากการบันทึกเสียงของผู้สื่อข่าว	แสดงความคิดเห็นของเวทย์ วาทิน ในประเด็นที่สื่อตั้งขึ้น มีเนื้อความโดยรวมแสดงอำนาจของข่าวและการโฆษณา และการที่รางวัลเป็นดาบสองคม
4. ข่าว	รายงานข้อเท็จจริง	บอกความต่อเนื่องของเหตุการณ์ คือ คมนันท์ กังวาน ถูกพิพากษาจำคุก ต่อมาขอดขายของนวนิยายที่ได้รับรางวัลก็ยิ่งสูงขึ้นตามการแพร่หลายของข่าว
5. บทสัมภาษณ์ (ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ)	แสดงความคิดเห็น	บอกเหตุผลที่ คมนันท์ กังวาน กระทำผิดกฎหมายว่า สืบเนื่องจากอิทธิพลของตลาดที่วัดคุณค่างานด้วยรางวัลซึ่งพ้องคุณภาพของนักอ่านที่เชื่อนักวิจารณ์มากกว่าจะค้นหาความหมายและคุณค่าของงานด้วยตัวเอง และข้อสรุปว่า ศิลปะการนำเสนอตัวเองสำคัญกว่าศิลปะการประพันธ์
6. ข่าว (อีก 2 ปีต่อมา)	รายงานข้อเท็จจริง	ปิดเรื่องด้วยการให้ข้อเท็จจริงว่า นวนิยายเรื่องใหม่ของ คมนันท์ กังวาน มียอดขายทำลายสถิติงานที่ผ่านมา ความถี่ในการผลิตหนังสือในช่วง 2 ปีหลัง และการถูกนักวิจารณ์ประเมินค่าว่าเป็นงานดีอคุณภาพ ดีความได้ว่า ความสำเร็จทางธุรกิจกับคุณภาพงานสวนทางกัน โดยผู้สร้างงานและผู้รับไม่ได้เอาใจใส่ว่าเป็นปัญหา สารนี้จึงแสดงสถานะที่ตกต่ำทางคุณค่าของงานวรรณกรรมในสังคมที่เน้นความสำเร็จทางเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาข่าวที่ผู้แต่งสมมุติขึ้น จะเห็นจุดเด่นที่สะท้อนลักษณะข่าวในโลกจริง
ดังในเรื่อง “กระดาษขาวกับเทาหมึก”

สยามเที่ยงตรง หน้า 1

ดาวยั่วอุจโจรหนุ่มดอกตราบ

แต่งตัวชวนเสียวเสยโดนโจรสองตี ทั้งฟาดทั้งชิงทรัพย์

เมื่อวานนี้เวลาสองยาม นางสาวกมล กิจนาคร คาราสาวดาวโป๊ชื่อดังสวม
ชุดนอนบางวาทหาวมขึ้นโรงพัก ท่ามกลางสายตาดาลามเลียของหนุ่ม ๆ แลวนั้น
ดาวยั่วชื่อดังแฉ่งความต่อ ร.ต.อ.สมพร อมรภูพาน นายร้อยเวรสถานีตำรวจบางรัก
ว่า เธอถูกปล้นชิงทรัพย์ที่คอน โคมินิยม ‘เดอะ พาธัม สตรีท’ ถนนสีลม
เขตบางรัก อันเป็นที่อยู่ เธอให้การว่าเมื่อเวลาสี่ทุ่มเศษ โจรฉกรรจ์ผู้หนึ่งได้บุกเข้า
ไปที่ห้องพักของเธอ ปล้นทรัพย์สิ้น แหวนเพชร สร้อยคอทองคำและเงินสด มูลค่า
รวมหกหมื่นบาทเศษ และหลบหนีไปได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจรีบแจ้งแล้วก็ลงบันทึก
ประจำวัน

กมล กิจนาคร เป็นนางแบบโป๊และคาราภาพยนตร์มีชื่ออยู่ในวงการบันเทิง
มานานสิบปีเศษ ปัจจุบันอายุ 35 ยังคงสวยไม่สร้าง เป็นนางแบบและแสดง
ภาพยนตร์วาทหาวมประเภทลูกใจเสียป่า อันเป็นที่ชื่นชอบของหนุ่มใหญ่น้อย
ทั้งหลาย

ผู้สื่อข่าว ‘สยามเที่ยงตรง’ เดินทางไปสำรวจที่พักแห่งนี้ พบว่าเป็น
คอนโดมิเนียมที่มียามป้องกันแน่นหนามาก หากที่โจรภายนอกจะบุกเข้าไปได้
อย่างไรก็ตามได้สอบถามเพื่อนบ้านร่วมคอนโดมิเนียมชั้นเดียวกันจำนวนมากซึ่ง
ต่างแสดงความเห็นกันอย่างเอิกเกริก และเชื่อมั่นว่าเธอคงถูกข่มขืนแน่นอน
เนื่องจากชอบแต่งตัวชุดวาทหาวม ปลุกใจชายเดินกริดกรายไปมาเป็นประจำ
เช่นนี้โจรหนุ่มที่จะทนไหว...(118-119)

ในข้อความข้างต้น เราได้เห็นการเน้นสีสรรอย่างวาทกรรมนิยายเกินกว่าขอบเขตของข่าวที่ต้องระมัดระวังความเที่ยงตรงของข้อเท็จจริง ในขณะที่เดียวกันก็ใช้ความเป็นข่าวสร้างความเข้าใจว่าสิ่งที่นำเสนอซึ่งอยู่ในระดับข้อเท็จจริงเป็นความจริง

ในด้านเทคนิคการพิมพ์ วินทร์ระบุชื่อหนังสือพิมพ์และเลขหน้าด้วยตัวอักษรสีขาวบนพื้นหลังกระดาษสีฟ้าเป็นแถบเด่นสะดุดตา การระบุเลขหน้าว่าเป็นข่าวหน้า 1 ชี้ว่าข้อความตัวหนา อักษรตรงในบรรทัดแรกของข่าวเป็นพาดหัวข่าวใหญ่ ข้อความตัวอักษรหนาแต่เอียงในบรรทัดต่อมาเป็นพาดหัวข่าวรอง หรือใจความสำคัญของข่าวเท่าที่ปรากฏในหน้า 1 ส่วนข้อความที่ใช้ตัวอักษรเอียง ขนาดปกติเป็นรายละเอียดของข่าว

ชื่อหนังสือพิมพ์ “สยามเที่ยงตรง” ชวนให้เข้าใจว่า การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์นี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ แต่ความจริงที่ผู้อ่านเรื่องสั้นนี้รับรู้ผ่านความคิดและคำพูดของตัวละคร ทำให้รู้ว่า ความเที่ยงตรงของข่าวเป็นเพียงข้ออ้างหรือถึงขั้นหลอกลวง

เนื้อความส่วนแรกของข่าวเป็นการรายงานข่าวตามปกติ คือ บอกว่าเกิดอะไรขึ้นกับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ และอย่างไร แต่ใช้ภาษาขยายความหมายไปในทางลามกอนาจาร และเร้าจินตนาการของผู้อ่าน นั่นคือข้อความ “คาราสาวดาวโป้ชื่อดังสวมชุดนอนบางวาวหวมขึ้นโรงพักท่ามกลางสายตาสวมเลียของหนุ่ม ๆ แถวนั้น” (118) (เน้น โดยผู้วิจัย) แสดงเจตนาของผู้เขียนข่าวว่าจงใจให้ข้อมูลด้านลบที่เกิดจากอคติหรือจงใจใส่ใ้ใคร่

ต่อจากส่วนแรกของข่าว มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายตามที่ผู้เขียนข่าวคิดว่าเป็นภาพลักษณ์ของเธอ และความเห็นของเพื่อนบ้านที่สันนิษฐานสาเหตุของการถูกข่มขืนซึ่งเป็นการคาดคะเนด้วยอคติ เครื่องหมายจุด 3 จุดในตอนท้ายชวนให้คิดว่า ผู้เขียนข่าวจงใจเว้นพื้นที่ไว้ให้คนอ่านคิดต่อเองหรือไม่ก็มีรายละเอียดของข่าวต่อจากนั้น แต่ตัวละครเอกอ่านเพียงนี้ ผู้อ่านจึงรับรู้เท่าที่ตัวละครอ่าน หรือเท่าที่ผู้แต่งเปิดโอกาสให้รับรู้ ข้อสันนิษฐานนี้นำไปสู่การพิจารณาข่าวในชีวิตจริงว่า ข่าวที่เห็นใช้ความจริงทั้งหมดหรือไม่ หรือไม่ก็คนเขียนข่าวให้ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาเพียงพอแล้วหรือยัง

ผู้อ่านได้รับรู้เบื้องหลังความเลวร้ายของการเขียนข่าวที่ฟ้องความไร้จริยธรรมและแสดงความคลั่งงมงายขององค์กรสำคัญทางสังคมที่ไม่มีการตรวจสอบและควบคุมผู้ปฏิบัติงานที่ “รวมหัวกัน” คลั่นแก๊งผู้ตกเป็นข่าว จากบทสนทนาของตัวเอกกับนายของเธอว่า

“ผมว่ามันเป็นเรื่องของคนมากกว่าครับ...ทุก ๆ ที่ย่อมมีคนคิดกับคนเลวที่ไร้จริยบรรณ...ว่าแต่ว่าทำไมพวกนั้นถึงรวมหัวกันแทบทุกคอลัมน์เล่นงานคุณหมักอย่างนี้?”

“คงคิดว่ามันใหญ่คำฟ้าจริง ๆ นะสิ”

ทนายสมชายขยับแว่นหนา “มีเหตุผลอื่นอีกไหม?”

หล่อนนึกทบทวนความทรงจำ เรื่องนี้ดูเหมือนเพิ่งเกิดขึ้นไม่กี่วันก่อน แต่ความจริงเกิดขึ้นมานานกว่านั้น...

“ฉันก็ไม่ใจแน่นัก เมื่อสองปีก่อนฉันได้รับเชิญไปในงานเลี้ยงที่หนังสือพิมพ์ ฉายนั้นจัด คมสันนิสท์บ้านกิ่งขวอนฉันไปนอนด้วย ฉันปฏิเสธ เท่านั้นเองตั้งแต่ นั้นฉันก็ถูกเขียนไปในทางที่ไม่ค่อยดีมาตลอด เพียงแต่ครั้งนี้เป็น โอกาสของพวกเขา เลยเล่นฉันเสียหนัก ถ้าฉันยอมไปนอนกับเจ้านั้นเหมือนคาราสาวบางคน ป่านนี้มันคงตะกี้ตะมันเขียนเชียร์ให้คนไปดูหนังที่ฉันเล่น จนอาจได้ตุ๊กตาของ ไปแล้ว” (124-125) (เน้นโดยผู้วิจัย)

บทสนทนาข้างต้นชวนให้พิจารณาว่า ไม่เฉพาะข่าวด้านลบที่เกิดขึ้นกับตัวเอกเท่านั้น แม้แต่ข่าว ด้านดีที่อ่านกันทั่วไปก็อาจมีเบื้องหลังที่ไม่โปร่งใส หากผู้เขียนไร้อคติสำนึกและไม่คำนึงถึง จรรยาบรรณของวิชาชีพของตน ด้วยเหตุนี้ผู้อ่านจึงได้รับสารว่า วิจารณ์ญาณในการอ่านก็เป็นสิ่ง สำคัญที่ต้องสร้างเสริมให้แข็งแกร่งจึงจะสามารถ “รู้เท่าทัน” ความเลวร้ายของสื่อได้

ในเรื่อง “คดีมโนสาร” ผู้แต่งนำข่าวจริงหลายข่าวที่เกิดขึ้นต่างกรรมต่างวาระมา เรียบเรียงให้เป็นข่าวของบุคคลเดียวกัน ในเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นต่อเนื่องตามลำดับเวลา โดยตัวข่าว จริงแยกจากเรื่องสมมุติอย่างจงใจให้เทียบเคียงกัน

นอกจากการระบุใน “หมายเหตุผู้เขียน” ว่า ข่าวทั้งหมดเป็นข่าวจริงซึ่งกระตุ้นให้ ผู้อ่านอ่านด้วยความพิณิจพิเคราะห์แล้ว ผู้อ่านยังสังเกตเห็นข้อแตกต่างระหว่างข่าวจริงกับเรื่องแต่งได้ ชัดเจนจากรูปแบบการพิมพ์ ดังตัวอย่างที่ยกมา

หลังจากซื้อของครบแล้ว ผมเดินแตร๊ดแตร๊ดไปแถวห้องสนามหลวง ที่นั่นผม ตั้งใจเดินทางไปเยี่ยมพ่อผมที่เชียงใหม่สักสองสามอาทิตย์ ก่อนจะไปรับงานใหม่ ยังพอมีเวลาเหลือมากกว่ารถจะออกดอนสามทุ่ม ผมใส่สิ่งของที่ซื้อมาทั้งหมดลงในเป้ ยกเว้นมีดโบว์ดำมด่าสนิทเล่มนั้นที่ผมถือมันไว้ในมือ เป็นมีดมือสอง แต่ ยังดูสวยเฉียบ บนด้ามสลักรูปสิงห์ผงาด ผมซื้อมาได้ในราคาถูกอย่างไม่น่าเชื่อ ฤบมันเบา ๆ อย่างรักใคร่ หากู้ไม่ว่าเป็นเพราะมีดเล่มนี้เองที่เป็นต้นเหตุของเรื่อง วุ่นวายทั้งหลายที่เกิดขึ้นติดต่อกันเป็นลูกโซ่...

ไทยรัฐวันศุกร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2534

โจรใจดี : หลังจากที่นายวรุณ อภิชาติมณีกุล
พ่อค้าขายเชือกฟางยืนรออยู่ที่ป้ายรถเมล์
สนามหลวงตรงข้ามกระทรวงยุติธรรม ก็ถูก
ชายวัยรุ่นใช้มีดจี้เอาเงินสด 7,000 บาท พร้อม
กับปลดสร้อยคอทองคำ เลส และแหวนทองคำ
หนักรวมกัน 4 บาทไปเมื่อค่ำวันที่ 4 เมษายน
ตนพยายามตีหน้าเสร้านร้องอย่าให้เอาเงิน
ไปเลย โจรใจดีจึงโยนเงินคืนให้ 6 พันบาท
พร้อมพระเลี่ยมทองอีกหนึ่งองค์ แล้วใช้
ความเร็วหลบหนีไป หลังจากนั้นจึงเข้าแจ้ง
ความกับ ร.ต.อ.ทรงศักดิ์ รักศักดิ์กุล ร่อนเวร
สน.ชนะสงครามให้ติดตามโจรรายนี้มา
ดำเนินคดีให้ด้วย

ใช่! เป็นมีดเล่มนั้นเอง! ตอนที่ยืนรอรถเมล์อยู่ ผมก็ยังจับมีดเล่มนั้นออกมาชื่นชม
แต่ผู้ชายที่ยืนรอรถเมล์อยู่ข้าง ๆ ผมกลับไม่คิดเช่นนั้น เขาจ้องหน้าผมนิ่ง ผมจึง
กลับพลางขยับมีดคมปลดในมือไปมา ไม่รู้ว่าชายผู้นี้มองมีดผมทำไม คิดจะ
ปล้นผมหรือ? (168-169)

ในตัวอย่างข้างต้น ผู้แต่งใช้การจัดวางรูปแบบการพิมพ์ทำให้ตัวข่าว (จริง) แยกออก
จากเรื่องแต่งอย่างเห็นได้ชัด ลักษณะเช่นนี้ปรากฏทุกครั้งของการนำข่าวจริงมาเทียบกับเรื่องแต่ง
จะเห็นได้ว่า มูลเหตุของความเข้าใจผิดทั้งของฝ่ายตัวเอกที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นโจร กับชายที่คิดว่าตน
ถูกปล้นก็คือ การไม่ไว้ว่างใจคนแปลกหน้า การตัดสินใจหรือพิพากษาคนอื่นจากท่าทางหรือ
รูปลักษณะภายนอก และการมองโลกในแง่ร้าย อันเป็นภาวะที่เกิดจากการใช้ชีวิตแบบตัวใครตัวมัน
ที่พบเห็นได้มากในสังคมเมือง

ผู้แต่งนำข่าวจริงที่เกิดขึ้นต่างกรรมต่างวาระมาเรียงต่อกันตามลำดับเวลา ให้ประหนึ่ง
เหมือนเหตุการณ์ในแต่ละข่าวมีความต่อเนื่องกัน และใช้เรื่องแต่งทำให้ข่าวจริงนั้นมีความสมจริง
ในระดับสมมุติ หรือทำให้ผู้อ่านคิดว่า ข่าวจริง (ที่ตัดมา) เป็นเรื่องเท็จ ในขณะที่เรื่องสมมุติ

(ที่ผู้แต่งแต่งขึ้น) เป็นเรื่องจริง ผู้อ่านจึงได้พบว่า ชาวเขินขึ้นโดยไม่มีพื้นฐานข้อเท็จจริงรองรับ สารจากเรื่องนี้นำมาสู่การพิจารณาว่าในชีวิตจริงว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงหรือไม่ เพียงใด

จะเห็นได้ว่า ในเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องที่วิเคราะห์มา วินทร์ เลียววาริณจงใจนำเสนอให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ชาวเขินเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นข้อมูลที่บุคคลต้องรู้เท่าทันในโลกแห่งความจริง ประสบการณ์ในโลกวรรณศิลป์ที่เขานำเสนอจึงกระตุ้นผู้รับให้เห็นความจำเป็นของการมีวิจารณ์คุณภาพในการรับสารยิ่งขึ้น

1.1.2 แบบเรียนกับวรรณกรรม

“น้ำสองสาย” เป็นเรื่องเดียวที่วินทร์ เลียววาริณทดลองใช้แบบเรียนเข้ามาเป็นส่วนประกอบโดยวางนำช่วงต่าง ๆ ของการเล่าเรื่องแบบเรื่องสั้นตลอดเรื่อง เนื้อเรื่องแบ่งเป็นสองส่วนตามช่วงเวลา คือ ยี่สิบห้าปีแรก และยี่สิบห้าปีหลัง ส่วนแรกแบ่งออกเป็นสามตอนย่อย คือ “ใหม่ รักหมู่กับชีวิตวัยเด็ก” “ใหม่ รักหมู่กับรัฐนิยม” และ “ใหม่ รักหมู่กับยุคอวกาศ” ส่วนยี่สิบห้าปีหลังนั้นแบ่งย่อยออกเป็นสองตอน คือ “ใหม่ รักหมู่กับโลกของตัวเอง” และ “ใหม่ รักหมู่กับไม่เกิด” เขียนเป็นตารางเพื่อสะดวกแก่การพิจารณาได้ดังนี้

ตาราง 2 การแบ่งตอนและชื่อตอนในเรื่องสั้น “น้ำสองสาย”

ตอนใหญ่	ตอนย่อย
ยี่สิบห้าปีแรก	ใหม่ รักหมู่ กับชีวิตวัยเด็ก
	ใหม่ รักหมู่ กับรัฐนิยม
	ใหม่ รักหมู่ กับยุคอวกาศ
ยี่สิบห้าปีหลัง	ใหม่ รักหมู่ กับโลกของตัวเอง
	ใหม่ รักหมู่ กับไม่เกิด

เห็นได้ชัดว่า ตัวเอกคือ ใหม่ รักหมู่ เป็นศูนย์กลางของเรื่อง และเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคแต่ละตอน

ในยี่สิบห้าปีแรก ผู้อ่านจะได้เห็นพัฒนาการของใหม่ รักหมู่สืบต่อจากเมื่อเป็นเด็กจนถึงอายุยี่สิบกว่าปี ใหม่ รักหมู่เติบโตมาในวิถีชีวิตที่ให้การศึกษาก่อนเขาทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียนและชุมชน จนเกิดความตระหนักและภาคภูมิใจในคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและความเป็นไทย เมื่อนโยบายรัฐบาลในยุครัฐนิยม และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่คนไปเหยียบดวงจันทร์ได้ในยุคอวกาศ คุณค่าคุณค่าที่เขายึดถือ เขาก็ยังหวงแหนวัฒนธรรมประเพณีเดิม

มากขึ้น เขาเริ่มเข้าใจการรุกรานทางวัฒนธรรมหลังยุคมาลามาไทยที่เข้ามาแทนที่การรุกรานทางทหารว่า มันต่างจากสงครามตอนเขาเป็นเด็ก ดังมีคำบรรยายว่า

...เมื่อเขาได้อินเจ้าจิกลูกชายคนแรกร้องเพลงชาติไทยคลอวิหุอย่าง
กระท่อนกระถ่น เขาก็ยิ้มเมื่อนึกถึงความคิดในวัยเด็กที่อยากเป็นทหารเพื่อไป
รบกับฝรั่ง ตอนนี้อยู่ไม่มีสงครามกับฝรั่ง หากแต่มีสงครามกับวัฒนธรรมต่างชาติที่
กำลังรุกคืบเข้ามาทุกที (104)

ในตอน “ใหม่ รักหมู กับยุคอวกาศ” ใหม่ รักหมูต้องได้เคียงกับเจ้าจิกในวัยหนุ่มที่
คัดค้านการปฏิบัติตามวัฒนธรรมเดิม จิกมองว่าลัทธิชาตินิยมเป็นที่มาของสงคราม แต่ใหม่ รักหมู
ยังยึดติดอยู่กับแนวคิดชาตินิยมที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก และไม่พอใจที่ลูกชายคิดจะไม่ยอม
เป็นทหาร เมื่อผู้เป็นพ่อกล่าวว่า ลูกชายถูกฝรั่งล้างสมอง ลูกชายก็ได้แย้งกลับมาว่า

“... พ่อก็ถูกผู้ใหญ่ยุคก่อนล้างสมองเหมือนกัน วัฒนธรรมที่ดีของไทยมี
มากก็จริงที่ไม่ดีก็มี ทำไมต้องติดยึดอยู่กับวัฒนธรรมชาตินิยมที่พ่อเชื่อมาตั้งแต่
เด็ก จะเห็นวัฒนธรรมของชนชาติใด ไม่สำคัญหรอกพ่อ ถ้ามันดีจริงเราก็น่าจะรับ
ได้” (107)

ผู้อ่านจึงได้รับสารที่แฝงไว้ว่า ใหม่ รักหมูเป็นตัวแทนของประชาชนที่ถูกรัฐล้างสมอง ชาตินิยมที่
มีแต่พิธีกรรมแต่ไม่สร้างวัฒนธรรมพื้นฐานขั้นคุณธรรมจึงเลวร้ายเสียยิ่งกว่าการฝืนกฎระเบียบของ
สังคมเช่นการไม่ยอมเป็นทหาร(107) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลข้างต้นทำให้ใหม่ รักหมู
ปรับความคิด และเห็นด้วยในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ความภาคภูมิใจในความเป็นชาติซึ่งได้รับ
การปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กก็ยังมีมากกว่าที่เขาจะมีความเห็นคล้อยตามลูกชาย ดังที่ผู้แต่งบอกว่า
“ยี่สิบห้าปีที่ผ่านมามีเปิดตาเขากว้าง แต่ไม่สามารถทำให้เขาคล้อยตามได้” (108)

ในยี่สิบห้าปีหลัง ใหม่ รักหมูยังรู้สึกแปลกแยกต่อวัฒนธรรมใหม่ที่ถาโถมเข้ามา
เหมือนน้ำป่า เร็วและแรงด้วยความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการเปิดโลกหรือ
ภาวะโลกไร้พรมแดน ขณะที่คนรอบข้างเขาปรับตัวให้เข้ากับความเป็นโลกใหม่ เจ้าจิกผู้เป็นลูก
ชายที่ยึดมั่นในแนวคิดเสรีประชาธิปไตย เป็นดังตัวแทนของผู้ที่ไหลไปตามกระแสโลก เขาปรับตัว
ให้เข้ากับโลกยุคทุนนิยมเสรี หน้าที่การงานที่เขาทำ เครื่องใช้เครื่องอำนวยความสะดวกที่เขาใช้
อาหารการกินต่าง ๆ ล้วนทำให้ใหม่ รักหมูผู้ยังอยู่กับความคิดเดิม ๆ รู้สึกแปลกแยกมากยิ่งขึ้น

เขาหวนนึกถึงวันคืนเก่า ๆ แล้วตั้งคำถามกับตัวเองว่า ทำไมต้องคิดถึงอดีตที่ไม่มีวันหวนกลับมา
“ในเมื่ออดีตก็คล้ายกับน้ำแข็งที่ละลายไปหมดแล้ว?” (111)

แม้ใหม่ รักหมู่จะไม่มีความเห็นคล้อยตามถูกชายไปเสียทั้งหมด แต่เขาก็ได้หยุดคิด
และทบทวนความเข้าใจของตัวเอง ความทุกข์จากการยึดมั่นถือมั่นหายไปเมื่อเขาคิดได้ว่า ทุกสิ่ง
รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ มีการไหลเวียนเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตามหลักธรรมของพุทธศาสนา
ที่ว่า สรรพสิ่งล้วนไม่จีรังยั่งยืน สิ่งที่เขายึดติดก็คืออดีตที่ก่อให้เกิดทุกข์หากไม่รู้จักรปล่อยวาง
จะเห็นได้ว่า การปรับเปลี่ยนความคิดของตัวเองต้องใช้เวลา ที่สำคัญคือต้องใช้ปัญญาที่จะหยั่งรู้
ด้วยตัวเอง

การที่ผู้แต่งจงใจตั้งชื่อตัวเอกในเรื่องสั้นพ้องกับชื่อเด็กชายในแบบเรียนชวนให้คิดว่า
เขามุ่งให้ผู้อ่านที่ขบเคี้ยวลักษณะสำคัญของบุคคลในแบบเรียนกับตัวเอก นอกจากนี้ชื่อนี้ยังมี
ลักษณะขั้วล้อ(irony) ความหัวเก่าของตัวเอก ข้อความในแบบเรียนที่เลือกยกมานำหน้าทุกตอน
ของเรื่องสั้นนี้ นอกจากมีหน้าที่บอกว่า ภูมิหลังของตัวเอกในเรื่องสั้นคล้ายคลึงกับส่วนที่ปรากฏใน
แบบเรียนแล้ว การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของแบบเรียนกับเรื่องสั้นก็ยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจ
ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของใหม่ รักหมู่ที่เป็นตัวเอก พฤติกรรมในแบบเรียนบ่งบอกว่า นั้น
คือต้นแบบที่ทำให้ใหม่ รักหมู่ยึดติดอยู่กับความคิดที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเยาว์ ก่อนที่เขา
จะยอมรับความเปลี่ยนแปลงได้ในตอนจบเรื่อง

ความน่าสนใจของการสร้างองค์ประกอบนี้อยู่ที่ผู้แต่งสามารถนำเอาข้อเขียนที่มีภารกิจ
ต่างกันมาประกอบเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดี คือ เรื่องสั้นมุ่งความสำเร็จอารมณ์พร้อม ๆ กับให้
แง่คิด ส่วนแบบเรียนมุ่งสอนให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แต่ทั้งเรื่องสั้น
และแบบเรียนสามารถโน้มน้าวใจและปลูกฝังอุดมการณ์ที่พึงประสงค์ได้ แบบเรียนที่แต่งใน
ลักษณะเรื่องเล่าก็ได้นำธรรมชาติของเรื่องแต่งมาใช้ในการสอนโดยอ้อม วินทร์คงจะสังเกตได้ว่า
หลวงครูณกิจวิฑูรย์ผู้แต่งแบบเรียนเร็ว ใช้ธรรมชาติความเป็นเรื่องเล่าที่ปรากฏในการดำเนินทาน
โดยทั่วไป มาสร้างความเพลิดเพลินชวนติดตามแก่ผู้อ่าน (ซึ่งก็คือนักเรียน) แบบเรียนเร็วนี้จึงมี
ลักษณะร่วมกับเรื่องสั้น คือ สร้างความเพลิดเพลินและให้แง่คิด

แบบเรียนเร็วที่วินทร์ เลียววาริณยกมา มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าเช่นเดียวกับเรื่องสั้น คือ
แสดงชีวิตอย่างเขียนแบบภาพชีวิต เน้นการเล่าเรื่องที่มีผู้เล่าเป็นผู้รู้แจ้ง ทำหน้าที่บรรยาย
กิจวัตรประจำวันของเด็กชายใหม่ รักหมู่ตามลำดับเวลา เล่าเรื่องโดยใช้ประโยคความรวมซึ่งมี
คำเชื่อมแสดงความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ปรากฏอยู่มาก เช่น พอ...ก็ แล้วจึง เมื่อ...แล้วก็ เมื่อ...
ก็ และคำเชื่อมแสดงเงื่อนไขเช่น ถ้า...ก็ เป็นต้น ดังตัวอย่างในประโยคต่อไปนี้

เมื่อไหว้พ่อแม่แล้วก็กระวีกระวาดไปโรงเรียน...(100)

เมื่อเข้าห้องเรียนก็ตั้งใจฟังคำสอน...(102)

ถ้าเห็นสิ่งใดซำรุคสึกหรือ ก็ช่วยกันซ่อมแซมขึ้นใช้ใหม่ (104)

ถ้ามีเวลาเล่นกับพี่ ๆ น้อง ๆ ที่ลานบ้าน (109)

เมื่ออาบน้ำแล้วก็เข้าไปนั่งร่วมสำรับกินข้าวกับพ่อแม่และพี่ ๆ น้อง ๆ (109)

เมื่อเขาจะนอนก็อุ้มนอนปากจนสะอาด (111) (เน้นโดยผู้วิจัย)

จะเห็นได้ว่ารูปแบบประโยคที่ผู้แต่งใช้ซ้ำกันกับการเล่าเรื่องที่แสดงตัวอย่างพฤติกรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง ผู้แต่งบรรยายพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครโดยให้รายละเอียดของขั้นตอนก่อนหลังชัดเจน ทั้งนี้อาจจะเพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปใช้ของนักเรียน

วันที่เลือกยกตอนที่ผู้แต่งแบบเรียนชี้คุณค่าของการปฏิบัติตนตามแนวทางของเด็กชายใหม่ รักหนู เพื่อโน้มน้าวให้นักเรียนเห็นแนวอย่างเพื่อปฏิบัติในชีวิตจริง ดังจะเห็นได้จากข้อความในตอนท้ายของแบบเรียนที่ว่า “นักเรียนรุ่นเล็ก ๆ ถ้าเป็นคนดีเช่นเด็กชายใหม่ รักหนูนี้แหละไม่มีที่คำหาหนี” (111) นอกจากนี้ผู้แต่งแบบเรียนยังชื่นชมพฤติกรรมของเด็กชายใหม่ รักหนูเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ “ใหม่ รักหนูเป็นเด็กดี” (100) “...(พฤติกรรม)...นำชมเชยซึ่งนัก” (104) “เขาล่นกันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย นำชมเชย” (109) ผู้แต่งยังบอกผลเสียจากการไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนและผลดีของการปฏิบัติตามด้วยว่า

...ถ้าเด็กคนใดไม่เอาใจใส่ต่อหน้าที่อันดีงามเหล่านี้แล้วก็น่าอัปยศและขายหน้ามาก เด็ก ๆ เช่นเดียวกันน่าจะจดจำไว้เป็นที่ยึดถือ แล้วเริ่มฝึกฝนตนทำตัวให้ดีเช่นเขาบ้างตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ต่อไปเบื้องหน้าจะได้ดี ทั้งจะได้เป็นกำลังสำคัญแก่บ้านเกิดเมืองนอนอันเป็นที่รักยิ่ง...(111)

ในส่วนที่เป็นการเล่าแบบเรื่องสั้น องค์ประกอบนี้แสดงจินตนาการของผู้แต่งต่อจากแบบเรียนว่า หากเด็กชายใหม่ รักหนูมีชีวิตเติบโตมาตามลำดับ ความยึดมั่นถือมั่นต่อหน้าที่ที่ได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เด็กจะส่งผลต่อเขาเช่นไร โดยนำแบบเรียนมาแทรกหรือตัดสลับกับส่วนที่เป็นเรื่องสั้นเป็นระยะ ๆ คำตอบที่แสดงไว้ก็คือ หากเขาไม่อาจปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงของสังคมเขาจะเป็นทุกข์

³ ดันฉบับเป็น ซำรุคหรือ น่าจะพิมพ์ผิด

ดูเหมือนว่าการใช้ปัญญาวิเคราะห์ปัญหาจนค้นพบทางออก เป็นหลักการที่วินทร์นำเสนอแก่ผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้ที่เติบโตมาพร้อม ๆ กับเด็กชายใหม่ รักหนูในแบบเรียน นั่นเท่ากับว่า ผู้แต่งกำลังวิพากษ์วิจารณ์การมุ่งอนุรักษ์เชิดชูวัฒนธรรมไทยและการต่อต้านวัฒนธรรมต่างชาติอย่างตายตัว โดยไม่คำนึงถึงการปรับใช้ให้เข้ากับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้คน

การนำงานเขียนต่างประเทศมาเป็นองค์ประกอบของเรื่องและเทียบกับเรื่องสั้นนี้ เห็นได้ชัดในส่วนเปิดเรื่อง กล่าวคือ แม้อูเหมื่อนจะเริ่มด้วยการแนะนำตัวละคร การบรรยายพฤติกรรมตัวละคร คือ ตื่นนอนในตอนเช้าเหมือนกัน แต่ในเรื่องสั้นมีรายละเอียดของฉากและบรรยากาศที่ผู้แต่งพรรณนาได้อย่างเห็นภาพ ข้อแตกต่างที่สำคัญคือ แบบเรียนเน้นรายละเอียดของกิจวัตรในยามเช้าของเด็กชายใหม่ รักหนูที่น่าจะเป็นเด็กภาคกลาง แต่ในเรื่องสั้น ผู้แต่งบรรยายทุกขั้นตอนและพรรณนาถึงรายละเอียดของภารกิจของแม่ของใหม่ รักหนูในตอนเช้าทุกวัน ในครอบครัวชาวสวนยางที่ต้องทำงานหนักตลอดชีวิตในท้องที่ชนบทภาคใต้ และยังคงกล่าวถึงวิถีชีวิตในเทศกาล เช่น พิธีลากพระเดือนสิบเอ็ด ซึ่งมีการแข่งเรือที่มีชีวิตชีวา ต่างจากที่บรรยายในแบบเรียน

ในสี่สิบห้าปีหลัง ถึงแม้เป็นช่วงหลังจากสมัยสงครามโลกครั้งที่สองมารวม 20 ปีแล้ว ผู้แต่งจงใจสะกดคำตามแบบรัฐนิยมที่เรียกกันว่า "อักษรวิบัติ" ทั้ง ๆ ที่น่าจะใช้ตั้งแต่ตอน "ใหม่ รักหนู กับรัฐนิยม" ได้แก่คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต เช่น อากาศ(อากาศ) เสส(เศษ) มนุสย์(มนุญย์) ศัพท์บัญญัติที่ประกาศด้วยคำบาลีสันสกฤต เช่น โทรศัพท์(โทรศัพท์) ศูนย์การค้า (ศูนย์การคำ) คำไทยที่ปรับให้ง่าย เช่น เปน(เป็น) หู่(อยู่) บันจา(บรรจนา) และคำทับศัพท์ที่มาพร้อมกับการรับวิทยาการจากประเทศตะวันตก เช่น กัมปะนี(บริษัท) แต่คำศัพท์เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่รับจากประเทศตะวันตก เช่น คอนกรีต กิดาร์ อีเล็กโทน มอเตอร์ไซค์ พืชชา โปรแกรมนั้นเป็นต้น วินทร์เขียนถูกต้องหลักการสะกดคำที่ใช้กันในปัจจุบัน เมื่อโยงกับชื่อตอนที่ว่า "ใหม่ รักหนู กับโลกของตัวเอง" การเขียนเช่นนี้คล้ายจะแทนความผูกพันกับโลกยุคเก่าซึ่งถูกสมมติขึ้นอย่างไรก็ตาม นำแปลกที่วินทร์ใช้ข้อความในช่วงนี้แสดงการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ดังข้อความในตอน "ใหม่ รักหนู กับไมเกิด" ซึ่งเป็นตอนสุดท้ายที่ว่า

...ใหม่ รักหนูเริ่มรู้สึกว่าคุณเองอ่อนล้าลงไปมาก หรือว่าแก่ไปแล้ว? หรือว่าคุณคิดแก่ไปแล้วจริง? ใช่หรือไม่ที่ตั้งแต่เด็กคุณถูกผู้ใหญ่กรอกแนวคิดต่าง ๆ มาโดยตลอด ใช่หรือไม่ที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของเรายังมีจุดอ่อนที่ไม่สามารถปรับตัวกับกระแสโลก... ใหม่ รักหนู ในวัยชราหนึ่งที่ชานเรือนมองออกไปยังสายน้ำสองสายเบื้องหน้าที่มาทันจบกันกลางดอนหายใจยาว อีกไม่นานคุณก็ต้องตายไป ทำไมยังไม่สามารถยอมรับว่านี่เป็นกระแสธรรมชาติของโลกที่เลื่อนไหลไปไม่หยุดยั้ง

เท่าที่โลกเรายังหมุน ถูกกดต่อต้านให้เหนียวไปทำไม ภูของหลักธัมของพระบรม
ศาสดา ไม่มีสิ่งใดในโลกที่ยั่งยืนจริงๆ ... (112-113)

เมื่อรู้ว่าการขีดติดอยู่กับสิ่งที่เขาผูกพันก่อให้เกิดความทุกข์ การตั้งคำถาม กิดไตร่ตรอง และยอมรับ
ธรรมชาติว่าสิ่งที่ตนยึดติดนั้นอยู่ในกฎของอนิจจังก็ทำให้เขาคลายทุกข์ได้

อักษรวิธีในข้อความตอนนี้ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสะอึกใจกับแบบแผนที่กำหนดขึ้นใน
ช่วงหนึ่ง ขณะเดียวกันก็สร้างความเข้าใจแก่คนรุ่นเก่าว่า เหตุใดคนรุ่นใหม่จึงไม่ยอมรับหรือถึง
ขั้นต่อต้านวัฒนธรรมเก่า ๆ ที่เขาไม่ได้รับการปลูกฝังมาในแบบเดียวกันกับเด็กชายใหม่ รักหมู่ใน
แบบเรียน การสะกดคำจะถูกหรือผิดขึ้นอยู่กับทักษะและความคุ้นเคยทั้งของตัวละครและผู้อ่าน
นั่นคือผู้แต่งเตือนให้คิดว่า อุปาทานในสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่น่าจะมีประโยชน์ถ้าไม่คิดถึงความหมายที่
แท้จริง ท้ายที่สุดแล้วสารสำคัญก็คือ วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
เช่นเดียวกับกระแสน้ำที่มีการไหลเวียนเปลี่ยนแปลงเป็นกระแส บางครั้งก็ไหลเอื่อย บางครั้งก็อาจ
เชี่ยวกราก และบางครั้งก็ไหลรวมกันเป็นกระแสน้ำเดียว ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจสร้าง
ความเดือดร้อน นำมาซึ่งความทุกข์แก่ผู้ที่ยึดติด ทางออกก็คือ ต้องรู้จักปรับเปลี่ยนวิถีคิดหรือ
โลกทัศน์ให้ยอมรับความเปลี่ยนแปลงนั้นให้ได้ และหาข้อดีเพื่อสร้างความสุข เช่นที่ใหม่ รักหมู่
ทำได้ในตอนจบเรื่อง

1.1.3 บันทึกกับบทสนทนา

ในชีวิตจริงบันทึกเป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนจัดไว้เป็นรายวันหรือเป็นครั้งคราวเพื่อเขียน
ความจำหรือเพื่อกำหนดสิ่งที่จะทำต่อไป อย่างไรก็ตามบันทึกของบุคคลสำคัญอาจจะเผยแพร่ใน
วงกว้าง นอกจากนี้อาจมีบันทึกในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น บันทึกในหน่วยงานที่สื่อสารระหว่าง
ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนในงานวรรณกรรม ถึงแม้งานเขียนในรูปบันทึกมุ่งแสดงข้อเท็จจริง แต่ก็มักจะ
ผนวกความคิดและความรู้สึกของผู้บันทึกเข้าไปด้วย เมื่อหาส่วนนี้มีลักษณะเป็นอัตนัยและสะท้อน
วิถีคิดของผู้บันทึก จัดเป็นเนื้อหาสำคัญที่อยู่นอกเหนือระดับข้อเท็จจริง ซึ่งแปรตามประสบการณ์
และวุฒิภาวะของตัวละครได้มาก ในวรรณกรรมยังมีบทสนทนา มักใช้เพื่อจุดประสงค์หลายอย่าง
ตั้งแต่ประกอบการเล่าหรือดำเนินเรื่อง แสดงตัวละครทางอ้อม (indirect characterization) และแฝง
ทัศนะผู้แต่ง

ในรวมเรื่องสั้นชุดอนพทกำสรพลมีทั้งบันทึกที่เป็นเสียงของผู้เล่า ซึ่งไม่ปรากฏตัว
หรือไม่ได้เป็นตัวละครของเรื่อง (“เมืองคนบาป” และ “สุนัขทิพย์”) และบันทึกของตัวละคร
หลักของเรื่อง (“คดีมโนสาร”))

ในกรณีที่ผู้เล่าไม่ใช่ตัวละคร เห็นได้ว่า วินทร์ใช้ประโยชน์จากบันทึกย่อเพื่อเล่าถึงการบรรยาย บันทึกจึงเป็นส่วนหนึ่งของโครงเรื่อง ดังที่ในเรื่อง “เมืองคนบาป” บันทึกมีหน้าที่นำเสนอลำดับเหตุการณ์ ใช้ “นำ” บทสนทนาของผู้โดยสารที่ใช้บริการรถแท็กซี่คันหนึ่งในการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งในกรุงเทพฯ อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ 17.30 น. ถึง 03.40 น. ของวันใหม่ รวม 10 ชั่วโมง 10 นาที ทุกบันทึกจะระบุถึงลักษณะผู้โดยสารและคำโดยสาร สถานที่เดินทางและปลายทาง ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่า เมื่อคนขับรถแท็กซี่คันนั้นได้ฟังบทสนทนาของผู้โดยสาร เขามีปฏิกิริยาอย่างไรในที่สุด ผู้อ่านรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครซึ่งเป็นผู้โดยสารไปพร้อม ๆ กับตัวเอกซึ่งมักต้องเป็นผู้ฟังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บางครั้งจึงจะร่วมสนทนาคำยั้ง บทสนทนาแต่ละช่วงแสดงชีวิตและปัญหาแตกต่างกันไปตามสถานะและอาชีพของผู้โดยสารแต่ละคน อาจจัดเป็นบทละคร 10 เรื่อง เมื่อประมวลเข้าด้วยกันก็จะได้จุดเด่นของชีวิตในสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยความทุกข์ ผู้คนมุ่งครอบครอง ความต้องการทางวัตถุ จนละเลยคุณค่าทางจิตใจ ต้องอยู่อย่างตัวใครตัวมัน การเดินทางของผู้โดยสารแต่ละคนมีทั้งหนีปัญหา แก้ปัญหา เดินเข้าหาปัญหา และยังหาทางออกไม่ได้ แต่สำหรับตัวเอกซึ่งที่ได้จากการรับฟังปัญหาของผู้โดยสารในเวลา 1 คืนนั้นก็ถือ การรู้ว่าจุดมุ่งหมายและคุณค่าสำคัญของชีวิตอยู่ที่ใด ดังที่ตอนจบของเรื่องเขาเดินทางกลับไปอยู่กับครอบครัวในชนบท

ในเรื่องนี้ดูเหมือนผู้แต่งใช้คำบรรยายในการเล่าเรื่องเฉพาะตอนต้นและตอนจบเรื่องเท่านั้น กล่าวคือ ผู้แต่งเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาฉากและบรรยากาศว่า

ถนนพลุกพล่านสายหนึ่งก็หลากหลายผู้คน
ทางเท้าแห้งผากกับคลองน้ำเน่า
ห้องแถวเก่ากับตึกกระจกระฟ้า
เก้าอี้บนเก้าอี้ควีนดำ...
รถแท็กซี่คันหนึ่งวิ่งเข้าสู่ตัวเมือง... (40)

ต่อจากนั้นเป็นบันทึกที่นำบทสนทนาระหว่างตัวละครหลากหลายสถานะและอาชีพ และจบเรื่องในหน้าสุดท้ายที่พิมพ์ข้อความไว้กลางหน้า แยกจากเรื่องหลังจากบันทึกนำว่า

ระยะทาง : เพชรเกษม – บ้าน
 เวลา : 03.40
 ค่าโดยสาร : -
 ผู้โดยสาร : เหลือคนขับคนเดียว

ถนนราตรีสายหนึ่งกับไฟจรวดริมถนน

ป้ายไฟนีออนที่สีแฉกกับทางม้าลายสีขีด

ทางเท้าจึงขบสังคกับขอบทางที่กำลึงหลับ

ป้ายรถเมล์ไร้คนกับเสาไฟฟ้าที่ยืนหงอยเหงา...

รถแท็กซี่คันหนึ่งวิ่งออกสู่นอกเมืองมีดสลัว (48-49)

สังเกตได้ว่าคำบรรยายคำเรื่องพิมพ์ด้วยอักษรตัวบนเช่นเดียวกับส่วนที่เป็นบันทึก ส่วนคำบรรยายในตอนจบเรื่องพิมพ์ด้วยอักษรตัวตรงเช่นเดียวกับบทสนทนาของผู้โดยสาร อีกทั้งบันทึกในข้อความข้างต้นเป็นเพียงบันทึกเดียวที่ไม่ต่อท้ายด้วยบทสนทนา คำบรรยายของผู้แต่งในตอนจบเรื่องจึงมีบทบาทแสดงการตัดสินใจของคนขับรถแท็กซี่หลังจากได้ฟังบทสนทนาของผู้โดยสาร

น่าสังเกตว่า บันทึกข้อมูลที่นำบทสนทนาแต่ละช่วงเป็นข้อมูลแบบปรนัยที่แทรกในเรื่องแต่ง แต่ทำให้ดูคล้ายเรื่องจริง เห็นได้ว่า ผู้แต่งเลือกนำเสนอข้อมูลเหล่านี้อย่างมีจุดประสงค์ “ระยะทาง” “เวลา” คือ ฉากและสถานที่ “ค่าโดยสาร” คือ รายได้ของตัวเอกจะได้รับซึ่งเป็นเป้าหมายของการเข้ามาศึกษาคำศัพท์ในเมืองหลวง ส่วนการบอกจำนวน และเพศวัยของผู้โดยสารจะต้องพิจารณาประกอบกับบทสนทนา นอกจากนี้ผู้แต่งยังใช้การพิมพ์ รูปแบบตัวอักษร สีตัวอักษรสร้างจุดเด่นของส่วนนำ ดังตัวอย่าง

ระยะทาง : พญาไท - พหลโยธิน
 เวลา : 18.45
 ค่าโดยสาร : 121 บาท
 ผู้โดยสาร : หญิงสาววัยสี่สิบหนึ่งคน ชายวัยสามสิบหนึ่งคน เด็กหนุ่มวัยรุ่น
 บาดเจ็บคนหนึ่ง

“แท็กซี่ ไปโรงพยาบาล เร่งหน่อย”

“แห่งไหน?”

“แห่งไหนก็ได้ เร็วหน่อยก็แล้วกัน คูลี เลือดไหลไม่หยุด”
 “เหยียบเต็มที่แล้ว แท็กซี่”
 “ก็เร็วได้แค่นี้แหละครับ รถมันติด ไม่มีใครเปิดทางเลย นี่ไปโดนอะไรมา?”
 “ไปพัดเครื่องจักรมันตัดข้อมือ ใช้ท่า! พยเกิดอุบัติเหตุ เดินแก้ตามก่อนเลยว่า
 เครื่องจักรเป็นอะไรไหม จะอย่าแท้ ไม่มีน้ำใจซักนิด”
 “นี่เลือดยังไม่หยุดเลย ดีที่แขนไม่ขาด...”
 “รถมันติดเหยื่ออะไรของมันวะ หยั่งงี้มีหวังตายกลางถนนแน่”
 “ขึ้นทางด่วนเถอะ”
 “มันคนละทางกัน แต่ถึงขึ้นไปตอนนี่ก็ติดยิ่งกว่าดั้งเม”
 “ผู้จ้างขึ้นมากรุงเทพฯ ดีกว่า หาเรื่องแท้ ๆ น้อ”
 “น้องมาจากไหน”
 “บุรีรัมย์”
 “ฮ่า! มาจากหม่องเดียวกันด้วยเนี่ย เจ้าอยู่ไสล่ะ?”
 “สตึก เข้าล่ะ”
 “ถ้าปลายมาศ”
 “อยู่ดี ๆ มาทำงานกรุงเทพฯ นี่กว่าจะดี ที่ไหนได้...”
 “โธ้ย! อย่าฟ่าวจ่มหลาย มัดข้อศอกให้แน่น ๆ อีกเน...”
 “ใจเย็น ๆ หล่า เฮ้อ! ถึงโรงพยาบาลโรงพยาบาลแล้ว”
 “นี่แท็กซี่ ถ่านดีวก่อนเด้อ ชกคนเจ็บลงก่อนเถอะ...”

 “เดี๋ยว เดี๋ยว แท็กซี่อย่าฟ่าวไป...กลับมาก่อน”
 “ฮ่าว! คุณ...เอาคนเจ็บมาเส็ดหยั่ง? (คุณเอาคนเจ็บกลับมาทำไม?)”
 “หมอเพื่อนบอกบ่ฮับ เพื่อนบอกว่าบ่มีเงินสดมาวางไว้เป็นค้ำมัดจำ แท็กซี่ชอ
 พาไปหาหม่องกินเถอะ กำลังมาชอดกรุงเทพฯ บ่ทันโดนซ้ำ บ่ฮู้วชิไปหาหมอ
 หม่องไส...(หมอไม่รับ บอกว่าไม่มีเงินสดวางไว้เป็นค้ำมัดจำ ช่วยพาไปที่อื่น
 หม่องเถอะ เพิ่งมาอยู่กรุงเทพฯ ไม่นาน ไม่รู้จะไปหาหมอที่ไหน)” (42-43)

เห็นได้ว่ารูปแบบและลีลาตัวละครเป็นอีกส่วนหนึ่งที่แยกมันทีกับบทสนทนาออกจากกันอย่างเห็น
 ได้ชัด ในตัวอย่างข้างต้น ลีลาของภาษาท้องถิ่นของผู้โดยสาร เป็นสิ่งชักนำให้ตัวเอกเข้าร่วม
 สนทนาด้วย การสอบถามถึงภูมิปัญญาของผู้โดยสารทำให้ตัวเอกรู้ว่า ผู้โดยสารกลุ่มนี้เป็นคนบ้าน

เดียวกับคน (ผู้อ่านรู้ภูมิหลังของตัวเอกจากบทสนทนาที่เช่นกัน) ในช่วงนี้ผู้อ่านไม่ได้เห็นว่าคนขับรถแท็กซี่รู้สึกอย่างไรต่อความทุกข์ของเพื่อนร่วมถิ่น ถึงที่เขาอยู่พร้อมกับผู้อ่านก็คือ ความทุกข์ของถนนที่แปลกแยกจากระบบเศรษฐกิจของเมือง ยากจะหาทางออกได้

ผู้โดยสารที่ตัวเอกร่วมสนทนาด้วยมากที่สุด คือ ผู้โดยสารคนหลังสุดซึ่งขึ้นมาคนเดียว ปัญหาของผู้โดยสารคนนี้อยู่ในบทสนทนาสุดท้าย เริ่มต้นที่บันทึกว่า

ระยะทาง : เพชรเกษม – สุขุมวิท 55

เวลา : 02.10

ค่าโดยสาร : 143

ผู้โดยสาร : ชายวัยห้าสิบคนหนึ่ง

ผู้อ่านได้รับรู้พร้อมกับคนขับรถแท็กซี่ว่า ผู้โดยสารคนนี้ทำแต่งงานไม่มีเวลาให้ครอบครัว กว่าเขาจะคิดได้ว่า ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวเป็นคุณค่าสำคัญของชีวิต ก็ต่อเมื่อเขาถูกลูกสาวต่อต้าน ดังที่เขายอมรับว่า “...บางครั้งก็ดูของลูกสาวผมเหมือนกัน ผมไม่เคยให้เวลากับลูกวัน ๆ หมกมุ่นอยู่กับการหาเงินเพื่อลูก เพื่อครอบครัว ผลที่สุดเป็นไง บ้านก็แตก...” (48) เมื่อคิดหวังที่ลูกสาวไม่ยอมกลับบ้านด้วย เขายังคิดจะเตือนสติคนขับรถแท็กซี่ว่า “คุณก็เหมือนกัน ขับรถแท็กซี่หาเงินดิบดีทุกวัน มีเวลาให้ครอบครัวบ้างหรือ?” (48) เท่ากับโยนให้ผู้อ่านคิดทบทวนเรื่องการใช้เวลาในชีวิต คำตอบก็คือ

“ไม่มีหรอก ครอบครัวผมอยู่ต่างจังหวัด”

“ชีวิตเรทั้งคู่อันแน่กัน ไปคนละแบบ”

“ใช่ แต่ก็หวังว่าคงแม่อีกไม่นาน เพราะคืนนี้เป็นคืนสุดท้ายของอาชีพขับแท็กซี่ พรุ่งนี้ผมจะกลับบ้านเกิดที่บุรีรัมย์ซักที...” (48)

เมื่อคนขับรถแท็กซี่บอกชายผู้นั้นว่า พรุ่งนี้จะเดินทางกลับบ้านในชนบท เขารู้แล้วว่าเป้าหมายชีวิตของเขาเปลี่ยนไปแล้วจากการมุ่งหาเงิน

ปัญหาของผู้โดยสารแต่ละรายเรียงลำดับมาตามช่วงเวลาของการ ขับรถบนท้องถนน บางครั้งผู้โดยสารสนทนากันเอง โดยไม่คำนึงว่ามีคนขับอยู่ด้วย เช่น บทสนทนาของหญิงสาววัยรุ่นสองคนที่ขายบริการ หรือ บทสนทนาของนักค้าหุ้น ชีวิตตัวใครตัวมันที่ไม่สนใจคนอื่น เป็นลักษณะร่วมๆของคนเหล่านี้ เมื่อโยกกับความล้มเหลวของผู้โดยสารบางคนที่มีเงินแต่ขาดความสุข

ความเจ็บปวดของคนจนที่อ้างความช่วยเหลือ แม้ฟังดูเหมือนจงใจให้ตัวเอกมาพบในเวลาไม่กี่ ชั่วโมง ในแง่หนึ่งก็สร้างความเข้มข้นและเป็นความจริงเช่นที่วรรณกรรมให้ความเข้าใจได้

“สุนัขาธิปไตย” เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีบันทึก ประกอบกับคำอภิปรายในการประชุม สภาผู้แทนราษฎรที่ถอดจากแถบบันทึกเสียง ประวัติโดยย่อที่เขียนอย่างบันทึกแทรกระหว่างคำ อภิปรายสื่อความหมายว่า นักการเมืองเหล่านี้และประชาชนล้วนเป็นสุนัข ตัวอย่าง คำอภิปรายที่ เด่น ๆ คือ

เสมา : สำหรับประเด็นเรื่องทางหลวงสายใหม่ของเราที่คาราคาซังมาหลาย รัฐบาล ท่านรัฐมนตรีกระทรวงการทางสุนัขก็ได้ชี้แจงอย่างละเอียดลเอียดคืออยู่แล้ว กระทบเพียงจะกล่าวเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย รัฐบาลกระทบจำต้องตั้งโครงการนี้ กลับมาศึกษาอีกครั้ง เพราะความจำเป็นที่คุณรองแห่งพรรคประชาคมสุนัขกล่าว ว่า เราเสียเวลาศึกษานานเกินไปแล้ว และการที่มีรัฐมนตรีท่านหนึ่งกินสินบนจาก บริษัทก่อสร้างทางหลวงของฝ่ายตรงข้าม กระทบเรียนชี้แจงว่า หนึ่ง ทุกอย่างต้อง เป็นไปตามหลักการ เราต้องการให้ทุกอย่างดำเนินไปอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่ ต้องการให้มีการครหาภายหลังเช่นสัญญาว่า รัฐมนตรีตัวนั้นตัวนี้รับสินบน เหมือนอย่างที่เคยพบกันมาในอดีต สอง ที่ว่ามีรัฐมนตรีทุจริต เป็นการปล่อยข่าว กันลอยๆ ไม่มีใบเสร็จ ไม่มีหลักฐาน กระทบขอถามหน่อยเถอะว่า รัฐบาลไหน กันแน่ที่แจกกระดุกให้ชาวบ้าน ซื่อเสียงเข้ามาทั้งฝูง? รัฐบาลไหนกันแน่ที่เซ็นด์ ทั้ทวนอนุมัติโครงการเมืองใหม่สุนัขราคาสามหมื่นล้านในเวลาเพียงหนึ่ง อาทิตย์? รัฐบาลไหนกันแน่ที่ปล่อยให้พวกคนหลอกชาวบ้านต่างจังหวัดไปทำ ลูกชิ้นกันอย่างมโหฬาร? รัฐบาลไหนกันแน่ที่ปล่อยให้มีปัญหาเห็บแพร์ระบาดสูง ที่สุดในแถบนี้? ไซ้รัฐบาลที่คุณรองเคยร่วมอยู่หรือไม่...

รอง : ผมขอประท้วงครับ ท่านนายกฯ พูดยาหมิ่นประมาทรัฐบาลเก่าที่ผม...

ประธานสภา : นั่งลง คุณรอง

รอง : ผมไม่นั่งครับ จนกว่าท่านนายกฯ จะชี้แจงและถอนคำพูดนี้เสียก่อน ผม เสียหายครับ ผมเคยอยู่ร่วมรัฐบาลเก่า...

ประธานสภา : บอกให้นั่งลง และอย่ากระดิกหาง (90)

จุดเด่นของคำอภิปรายข้างต้นคือ เน้นข้อมูลความคิดพลาดในการบริหารงานของรัฐบาลชุดก่อน
 เดียมาก หมายความว่า เสมาซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันใช้ประโยชน์จากการถ่ายทอดสด
 โจทย์นักการเมืองฝ่ายตรงข้าม เพื่อจะได้รับคะแนนนิยม ชื่อความแสดงประวัติที่เด่นๆ คือ

ประวัตินายกรัฐมนตรี เสมา แหลมคม

หัวหน้าพรรคหลังอาน

เกิดในตระกูลผู้ดี ปัจจุบันอายุสิบสองปี สายพันธุ์หลังอาน ดั้นตระกูล
 รับราชการอย่างซื่อสัตย์สุจริตมาโดยตลอด

เขาเดินสองขาได้ตั้งแต่ไม่ครบหนึ่งขวบดี เรียนประถมที่
 โรงเรียนหลังอานวิทยา เรียนติมาตั้งแต่เล็ก เมื่อโตขึ้นย้ายไปเรียนที่ประเทศ
 ลีอกเกอร์จนจบชั้นมหาวิทยาลัย เสมา แหลมคม เรียนเก่งมาก เข้า
 ภาษาต่างประเทศได้หลายภาษา

เป็นนักบริหารหนุ่มมือดี ทำงานราชการระดับปลัดกระทรวง
 ก่อนเข้าสู่วงการเมือง สมัตรส.ส.เป็นครั้งแรก ก็ได้เป็นส.ส.สมาชิก และเป็น
 รัฐมนตรีช่วยว่าการสวัสดิภาพสุนัขและสังคม ครั้งนั้นเป็นรัฐมนตรีที่อายุน้อย
 ที่สุดคือห้าปี

แต่งงานแล้ว มีบุตรธิดาสองครอก

หลังการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย พรรคหลังอานได้คะแนนนำแล้วแต่ก็
 ต้องร่วมกับอีกหกพรรคการเมืองขึ้นฟอร์มรัฐบาล เขากลายเป็นสุนัข
 หมายเลขหนึ่งของประเทศ ด้วยคะแนนเสียง รัฐบาล : ฝ่ายค้าน 540 : 480
 การบริหารของรัฐบาลของเขาตั้งอยู่บนความงอนแง่นและจะอยู่ครบเทอม
 หรือไม่ ก็ต้องดูผลการอภิปรายในวันนี้

(89)

รายละเอียดในข้อความแสดงประวัติข้างต้นก็คือ ภูมิหลังตัวละคร จะเห็นได้ว่าชาติกำเนิด พื้นฐาน
 การศึกษา ความสามารถในการใช้ภาษา หน้าที่การงานตลอดจนชีวิตครอบครัวของตัวละครผู้นี้ก็คือ
 คุณภาพชีวิตตามมาตรฐานของคนชั้นสูงในสังคม เมื่อเปรียบเทียบกับประวัติของโชติซึ่งเป็นผู้นำ
 ฝ่ายค้าน ก็จะพบความแตกต่าง กล่าวคือ โชติมีพื้นเพเป็นสุนัขจรจัด เขาดีนรนต่อสู้ชีวิตจน

ประสบความสำเร็จ ภูมิหลังของตัวละครทำนองดังกล่าวแนะนำให้คิดถึง ชีวิตของคนชั้นกลางทั่วไป ที่ต่อสู้ คดิรนเพื่อเป็นคนชั้นแนวหน้าของสังคม

สังเกตได้ว่าการพิมพ์ข้อความเลียนแบบการจัดข้อความในหน้าหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ แนวการเมือง กล่าวคือ ด้านล่างของทางหน้าลงคำให้สัมภาษณ์ของประชาชน ในเรื่องนี้พิมพ์โดยใช้อักษรขาวบนพื้นสีฟ้าสดเช่นเดียวกับข้อความที่แสดงประวัติตัวละคร ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี ได้แก่ นายทองดี เมฆคราม ผู้ใหญ่บ้าน นายชาติ เกิดเมืองงาม หัวคะแนน นางประจัน แม่ค้าละแวกบ้านนายกฯ และนายเชียว ทองขำ เจ้าของฟาร์ม ทั้งหมดเป็นสุนัขเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีบางส่วนจากบทความวิเคราะห์การเมืองในหนังสือพิมพ์ ซึ่งไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน แทรกอยู่ก่อนหน้าสุดท้ายของคำอภิปราย หลังจากนั้นจึงเป็นบทสนทนาซึ่งเป็นองค์ประกอบของวรรณกรรม คือ บทสนทนาของนายกรัฐมนตรีนครและผู้นำฝ่ายค้าน

ขณะที่ข้อความที่เป็นประวัติตัวละครและบทวิเคราะห์การเมือง แสดงทัศนะของสื่อมวลชนซึ่งมีเจตนาในการสื่อสารเพื่อแจ้งข่าว คำพูดของประชาชนซึ่งให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะต่อนายกฯ เสมอ ก็บ่งชี้ระดับความไม่สนใจทางการเมือง เช่น ผู้ใหญ่บ้านประทับใจที่นายกฯ ไม่ลืกตัว ถึงฟังอภิปรายไม่รู้เรื่องว่าพูดอะไรกันก็จะเลือกทีก เช่นเดียวกับหัวคะแนนและแม่ค้าละแวกบ้านนายกฯ ส่วนเจ้าของฟาร์มแสดงความผิดหวังที่นายกฯ ไม่สามารถแก้ปัญหากระดูกได้ เนื้อความส่วนใหญ่ของเรื่องเป็นคำอภิปรายของเสมอ(นายกฯ) และโชติ(ผู้นำฝ่ายค้าน) แสดงว่านักการเมืองทั้งสองสภาพณะกันด้วยวาทศิลป์เท่านั้น ดังเช่นคำอภิปรายที่ยกมานแล้ว ที่สมามุ่งย้ำความผิดพลาดในการบริหารงานของรัฐบาลก่อนซึ่งโชติเป็นรัฐมนตรีอยู่ด้วย รวมทั้งคำอภิปรายต่อไปนี้

เสมอ : กระผมไม่ใช่สุนัขขี้จิงจา ตรงกันข้าม กระผมเปิดใจรับฟังความเห็นในโครงการใหม่ ๆ เสมอ ตราบที่มันเป็นประโยชน์แก่มวลสุนัขทั้งชาติ ท่านที่วอลึกเอาต์ออกไปเป็นพวกที่รับความจริงไม่ได้

สำหรับประเด็นที่คุณโชติแห่งพรรคกินดิอยู่ดีอ้างว่ารัฐบาลนี้ไม่มีเสถียรภาพ เพราะกัดกันเองเป็นประจำนั้น กระผมใคร่ขอให้ท่านที่กล่าวมองตัวเองอีกครั้ง การกัดกันย่อมเป็นวิสัยแห่งธรรมชาติของพวกเราอยู่แล้ว โดยเฉพาะคุณโชติเองก็มีเชียวและฟันยาวเป็นพิเศษผิตสายพันธุ์จรจัดของท่าน การกัดกันในสภานี้ก็เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารประเทศต่อไป ชาติของเรายังต้องก้าวต่อไป เป้าหมายของรัฐบาลนี้ชัดเจน เราต้องการทำให้ประชาชนของเราทั้งหมดเดินสองขาให้ได้ หนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ก่อนสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้ เราไม่ต้องการให้สุนัขจรจัดบางตัวทำให้งานของเราต้องสะดุด...

โชติ : ประทับครับ ท่านนายกฯ เอ่ยคำว่า สุนัขจรจัด อีกแล้ว...

ประธานสภา : ไม่เกี่ยวกับคุณ...

โชติ : ผมเสียหายครับ

เสมา : ผมไม่ได้ตั้งใจว่ากระทบผู้ใด แต่หากใครจะรังเกียจเป็นสิทธิของเขาตามระบอบสุนัขจรจัดไทย น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่า สุนัขส่วนใหญ่ชอบแทะกระดูกแต่บางประเภทกลับชอบกินปูนแล้วโอดครวญว่าร้อนท้อง เราไม่ต้องการล่าหังเหมือนพวกคนที่ตีแต่พูด ชอบคุณครับ

ประธานสภา : ถึงคิวคุณ โชติ จากพรรค กินคือยุติ ครับ

โชติ : ท่านประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกสภาผู้ทรงเกียรติ กระผมนายโชติ หัวหน้าฝ่ายค้าน ส.ส.พรรคกินคือยุติ ท่านพ่อแม่พี่น้องที่ดูการถ่ายทอดประชุมสภาอยู่ขณะนี้โปรดจำคำพูดของท่านผู้นำท่านนี้ให้ดี นี่คือนายกฯ ที่ท่านเลือกเข้ามาเพราะความสะอาด นี่ก็คือคณะรัฐมนตรีที่พวกท่านเลือกเข้ามา เพราะคิดว่าจะแก้ปัญหาปากท้องของท่านได้ แต่พฤติกรรมของพวกเขาเป็นอย่างไร พวกท่านย่อมรู้ดีอยู่ พวกเขาพยายามอยู่ตลอดเวลาที่จะประณามว่าพรรคฝ่ายค้านเป็นเหมือนพวกคน หรือแบ่งฝ่ายคิดว่าตัวเองเหนือกว่า เป็นพันธุ์ผู้ดี เห็นคนอื่นเป็นพันธุ์พื้นเมือง...

ประธานสภา : คุณโชติกรุณาพูดให้ตรงจุด

โชติ : จิตวิญญาณสุนัขเร่ร่อนตัวน้อยลงไปทุกที ระบบการศึกษาสำหรับสุนัขเร่ร่อนกำลังสอนอะไร หนังสือไปมีขายเกลื่อนแผง หาซื้อได้ง่ายกว่ายามกั๊วคิ้ว เราพยายามพัฒนาให้ประชาชนเดินสองขามานานหลายสิบปีแล้ว แต่สันดานเรายังแก้ไขไม่หาย บ้านรัฐมนตรีท่านหนึ่ง อย่าให้ผมเอ่ยชื่อเลย มีหนังสือไปอยู่เต็มบ้าน ... (92-94)

การมุ่งเอาชนะกันด้วยวาทศิลป์ดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของเจ้าของฟาร์มที่ว่า "...พวกท่านเก่งแต่ห่าและกัดกันในสภา..." (93) ซึ่งเป็นคำพูดที่ผู้อ่านรับฟังได้ในชีวิตจริงโดยเฉพาะช่วงที่มีการอภิปรายกันในสภา ผู้แต่งใช้โอกาสนี้เสียดสีพฤติกรรมของคนว่า แม้แต่สุนัขก็ยังรังเกียจและไม่อยากเอาเป็นแบบอย่าง ขณะที่คนจัดให้สุนัขเป็นสิ่งมีชีวิตชั้นต่ำกว่าตน ดังมีคำพิงเพศ "หมาลอบกัด" ซึ่งมีความหมายสื่อถึงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ นั่นคือ การลอบทำร้ายกัน ในทางกลับกัน สุนัขในเรื่องนี้ก็จัดให้คนเป็นสิ่งมีชีวิตชั้นต่ำกว่าตนและมีพฤติกรรมน่ารังเกียจด้วยเช่นกัน

เมื่อจบการถ่ายทอดสด ผู้อ่านก็ได้พบในบทสนทนาว่า เสมา(นายภจ) และ โชติ(ผู้นำฝ่ายค้าน) กลับร่วมมือกันโกงกินบ้านเมือง นั้นหมายความว่า คำพูดในการถ่ายทอดสดเป็นเพียงการเสแสร้ง ส่วนที่ไม่ได้ถ่ายทอดเป็นความจริง แต่ในชีวิตจริงเรามีโอกาสไม่น้อยมากที่จะได้ยืนบนสนทนาที่ไม่ได้ถ่ายทอดออกอากาศ

ลักษณะเด่นของคำอภิปรายในเรื่องนี้คือ ส่วนใหญ่มีความยาวกว่าการพูดทั่ว ๆ ไป แต่ก็แสดงว่า ในการอภิปราย นักการเมืองย่อมหวังจะให้โอกาสที่มีการถ่ายทอดสด สร้างความนิยมหรือคะแนนเสียงที่จะได้อยู่ในอำนาจต่อไปหรือหักโค่นฝ่ายตรงข้ามให้ได้

“คดีมโนสาร” เป็นเรื่องเดียวที่วินทร์ใช้บันทึกที่ตัวละครเขียนเป็น องค์ประกอบของเรื่อง เรื่องนี้ประกอบด้วยส่วนเกริ่นนำ บันทึกตัวเอก แทรกด้วยข่าวที่กล่าวไว้ใน “หมายเหตุผู้เขียน” (ในหน้าที่พิมพ์เฉพาะชื่อเรื่องและวาระคดีพิมพ์ในนิตยสาร) ว่า เป็นข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์จริง ๆ “ไม่มีการแต่งเติมใด ๆ ทั้งสิ้น” และส่วนหลังสุดคือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อจากในบันทึก

ส่วนแรกที่ผู้แต่งระบุว่า เป็น “หมายเหตุคดีเรื่อง” (168) แยกออกมาต่างหากจากส่วนของเนื้อเรื่อง ทั้งสองส่วนมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งรูปแบบการพิมพ์และรูปแบบการเขียน ด้านรูปแบบการพิมพ์ ข้อความ “หมายเหตุคดีเรื่อง” อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมกลางหน้ากระดาษ ต่อจากนั้นระยะกั้นหน้ากั้นหลังของกระดาษแคบเข้ามา ขณะที่ส่วนถัดไปที่เป็นบันทึกของตัวละครพิมพ์ในระยะปกติ ส่งผลให้ข้อความในส่วน “หมายเหตุคดีเรื่อง” ดูแยกจากส่วนที่เป็นบันทึกของตัวละครอย่างเห็นได้ชัด “หมายเหตุคดีเรื่อง” เป็นความคิดเห็นว่า ข่าวสารที่ถูกรายงานอาจแฝงความเท็จ แต่ในความเท็จก็อาจแฝงความจริงไว้ได้ ในบันทึกประกอบด้วยส่วนที่เป็นความคิดเห็นเช่นกัน แต่ขณะเดียวกันก็มีองค์ประกอบอื่น นั่นคือ รายละเอียดของเหตุการณ์ และความรู้สึกของตัวเอก ส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร แม้ไม่ปรากฏอย่างเด่นชัด แต่ข้อความในต้นเรื่องที่ว่า “...ผมประสบกับเหตุการณ์แปลกประหลาดหลายต่อหลายเรื่องติดต่อกันจนผมอดไม่ได้ที่จะต้องขอยืมปากกาจากพยาบาลสาวมาจดบันทึกเอาไว้เป็นหลักฐาน...”(168) ก็บ่งชี้ว่า เขาไม่เพียงรู้สึกแปลกใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เขายังแปลกใจต่อการเขียนข่าวของนักข่าวอีกด้วย อันเป็นเหตุให้เขาเขียนบันทึกถึงเหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏในข่าว บันทึกนี้จึงเป็น “หลักฐาน” ที่เขาใช้แสดงทั้งข้อเท็จจริงและความจริง(ของความน่าเชื่อถือของข่าว) อย่างไรก็ตามข้อความในบันทึกก็มีทัศนะอันเป็นลักษณะอัตนัยของผู้บันทึกกำกับอยู่อีกชั้นหนึ่ง

บันทึกของตัวละครมีรายละเอียดของฉาก (เวลา สถานที่) บรรยากาศ รายละเอียดเหล่านี้ทำให้การเขียนบันทึกของตัวเอกไม่ต่างไปจากการเล่าเรื่องในเรื่องสั้นทั่วไปที่ผู้เล่าเป็นผู้รู้แบบบุรุษ ที่ 1 ที่สำคัญคือ ตัวข่าวจริงที่ตัวละครมาประกอบการเขียนบันทึกกลับแสดงความไม่รู้จริงของผู้เขียนข่าว ในขณะที่ผู้อ่านจะรู้สึกถ้อยตามการเล่าของตัวเอกซึ่งเป็นเรื่องแต่ง (“เท็จ”) มากกว่า

แม้ใน “หมายเหตุต้นเรื่อง” จะกล่าวถึงประเด็นความจริงที่น่าเสนอในข่าวว่า อาจจะไม่แปรตามสิ่งที่ผู้เขียนข่าวมองเห็นหรือมุมมองของผู้เขียนข่าว และเนื้อเรื่องของบันทึกก็สนับสนุนความคิดนั้น แต่สารสำคัญอีกประการที่ได้จากการอ่านเรื่องสั้นที่ผู้แต่งให้ตัวละครเล่าเรื่องโดยการเขียนบันทึกก็คือ ความน่าเชื่อถือในระดับข้อเท็จจริง ไม่ได้หมายถึงความจริงของงานเขียนทุกประเภท (ไม่ว่าจะเป็นข่าว บันทึก หรือแม้แต่เรื่องสั้น) จึงต้องอ่านด้วยความระมัดระวังและรู้เท่าทัน

1.1.4 ปทานุกรมกับเรื่องเล่า

ในอาพศก่าสรวล เรื่องสั้นที่ใช้ปทานุกรมประกอบกับเรื่องเล่ามีเพียงเรื่องเดียวคือ “ปทานุกรมชีวิต ฉบับคนชั้นกลางกรุงเทพฯ” หากพิจารณาว่า ปทานุกรมคือ “หนังสือสำหรับค้นคว้าความหมายของคำที่เรียงตามลำดับบท”(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, 2546 : 649) ปทานุกรมชีวิตก็คือ หนังสือที่ให้ความหมายเกี่ยวกับชีวิต แต่วินทร์จึงใจเลือกใช้นิยามคำในปทานุกรมตามจังหวะพฤติกรรมของตัวละคร โดยขึ้นต้นด้วยนาฬิกาปลุกและจบที่นาฬิกาปลุก คำในปทานุกรมนี้มีทั้งหมด 51 คำ โดยไม่เรียงตามอักษรหรือที่เรียกว่า “ตามลำดับบท” แต่เรียงตามกิจวัตร บทสนทนาและความคิดของตัวละครผู้เล่าเรื่อง ผู้อ่านจะตีความทัศนคติของผู้เล่าเรื่องตั้งแต่การให้นิยามคำในปทานุกรมและสิ่งที่เขาประสบพบเห็น สนทนา คิด และรู้สึก

คำที่เลือกมาให้นิยามในปทานุกรมนี้ ส่วนใหญ่เป็นคำนามที่หมายถึงสิ่งของจำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น นาฬิกาปลุก ยานแก้ปวดหัว วิทยู รถยนต์ โทรศัพทมือถือ แต่สิ่งที่เป็นผลกระทบอันเลวร้ายของชีวิตท่ามกลางความก้าวหน้าของวัตถุและเทคโนโลยีก็มี เช่น รถติด การแฉง ความเครียด ความดันโลหิตสูง นอกจากนี้มีบางคำที่สื่อความหมายเฉพาะเป็นพิเศษ เช่น หุ่นยนต์เหยี้ย ความรับผิดชอบ กล่าวได้ว่าทุกคำมีนิยามที่ไม่ใช่ความหมายโดยทั่วไปแต่ก็เป็นความหมายในประสบการณ์ของผู้เล่า ผู้อ่านที่มีประสบการณ์ร่วมสามารถเข้าใจความหมายได้ไม่ยาก ขณะเดียวกันก็ชวนให้คิดว่าความหมายที่นิยามนั้นเหมือนหรือต่างไปจากประสบการณ์ของผู้อ่านมากน้อยเพียงใด ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

นาฬิกาปลุก : เครื่องมือที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาพันธุนาการตัวเอง

ยานแก้ปวดหัว : แก้ปวดหัว ปวดฟัน ปวดประจำเดือน และอีกสารพัดสรรพคุณ
ยานแก้ปวดมีก้านนิคมานานหนึ่งร้อยกว่าปีแล้ว แต่วิทยาการคิดค้น
ยานแก้ปวดยังไม่ยากเย็นเท่ากับการคิดหาจุดขายสินค้าตัวนี้ในงาน
โฆษณา...(148)

หุ่นยนต์ : ชีวิตที่ดำเนินไปอย่างซ้ำซาก พบมากแถบเมืองหลวง (149)

- รณยานต์ : พาหนะชนิดหนึ่ง ความจำเป็นลำดับห้าสำหรับคนชั้นกลาง
อุปกรณ์พาหนะชนิดหลายล้านตัวในกรุงเทพฯ ไปทำงานและไป
โรงเรียน (150)
- โรงเรียน : สถานที่ที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้และจริยธรรม โดยมีค่าตอบแทน
ที่ค่าเล่าเรียนและเงินกินเปล่า โรงเรียนที่ดีที่สุดคือโรงเรียนที่พ่อแม่
ยินดีวิ่งเต้นย้ายสามะ โนครวัของลูก ไปอยู่เขตเดียวกันกับโรงเรียน
(152)

ในส่วนที่เป็นเรื่องเล่า “ผม” ซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องต้องตื่นตั้งแต่เช้า(05.00น.)ทุกวัน เพื่อออกจากบ้านไปส่งภรรยาและบุตรและไปที่ทำงานของตน เขามีได้มีความสุขกับการใช้ชีวิตเป็นมนุษย์เงินเดือนซึ่งมี “ชีวิตดำเนินไปซ้ำซาก”(149)เหมือนหุ่นยนต์ ดังจะเห็นได้จากความเหนื่อยหน่ายทางใจกับสุขภาพร่างกายที่อ่อนแอลงเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม เขาเพียงแต่กำหนดทางที่จะหลีกเลี่ยงจากภาวะดังกล่าว ด้วยความฝันและสิ่งคล้ายศรัทธาชั่วครั้งชั่วคราว เช่น เหล้า บุหรี่ ซึ่งเป็นเภือกเกิดของโรค แต่ก็ยังต้องจำยอมเป็นส่วนหนึ่งของกระแสการพัฒนาด้านวัตถุและเทคโนโลยี หรืออีกนัยหนึ่งก็ตีความได้ว่า ผู้คนในสังคมถูกหลอหลอมให้อยู่ในภาวะอ่อนแอไม่สามารถเป็นอิสระจากภาวะที่ทำให้เกิดทุกข์ได้ ความทุกข์ของตัวเอกซึ่งเป็นดังตัวแทนของคนชั้นกลางในเมืองใหญ่เกิดจาก ความไม่สามารถค้นพบว่าอะไรคือคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต เขาตื่นนอนทำงานหาเงินที่เป็นปัจจัยของความสุข แต่การดำรงชีวิตของเขาก็มีสิ่งที่ควบคุมไม่ได้มากมาย ยิ่งตื่นนอนก็เหมือนจะยิ่งห่างไกลจากความสุขไปทุกที

ปทานุกรมในเรื่องนี้มีบทบาทเป็นจุดเริ่มของเรื่องเล่า และปรากฏแทรกกระหว่างเรื่องเล่า เช่นเมื่อตัวละครคิดถึงบางสิ่งหรือเอ่ยถึงในบทสนทนาแล้วต่อด้วยการนิยามความหมายของคำนั้นๆต่อจากนั้นผู้เล่าจึงแจกแจงรายละเอียดของความหมายที่เห็นชัดเป็นรูปธรรม เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้คนจริงๆ มีรายละเอียดของเนื้อหาทางอารมณ์ซึ่งสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งได้ความหมายที่นิยามมีความสอดคล้องกับความหมายในเรื่องสั้น จนกล่าวได้ว่า คำนิยามนั้นก็คือประสบการณ์ของผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นประสบการณ์ร่วมของผู้อ่านด้วยนั่นเอง

การพิมพ์คำและนิยามในปทานุกรมแยกจากส่วนเรื่องเล่า เน้นข้อความสั้นกระชับในระดับทางการกว่าในเรื่องเล่า สังเกตได้ว่า เรื่องเล่าไม่มีข้อจำกัดเรื่องระดับทางภาษา ดังจะเห็นได้ในข้อความต่อจากคำนิยาม “นาฬิกาปลุก” ที่กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมด้วย คือ เสียงยามตีแผ่นเหล็กบอกรเวลา และเสียงนาฬิกาปลุกรูปไก่ที่มีเสียงไก่ขัน(ปลอม)ดังนี้

เสียงเหล็กกระทบเหล็กห้าที่เดินทางจากซอยเล็ก ฝ่าความมืดด้วยความเร็ว 1,100 ฟุต/วินาที มาถึงหูของผม มันดังพร้อมกับเสียงไก่ขัน(ปลอม)ของนาฬิกาปลุกรูปไก่ กระจกผมออกจากห้วงนิทรามณ์อย่างไม่ปราณีปราศรัย. ความฝันแตกกระจาย ฟันอกบ้านยังมีมิดมิด ไอ้ไก่บ้า! เสือกขันได้เหมือนจริงนัก มันขันก่อนไก่จริงในโรงฆ่าใกล้บ้านเสียอีก! (148)

องค์ประกอบทางภาษาที่สร้างสีสันแก่เรื่องเล่านี้มีการใช้ความเปรียบบุคลาธิษฐานได้แก่ข้อความ “เสียง...เดินทาง...มา...กระจกผมออกจากห้วงนิทรามณ์อย่างไม่ปราณีปราศรัย...” (148) นั่นก็คือ อานาจอของเสียงนั้นสร้างความทุกข์อย่างไม่มีความเห็นอกเห็นใจว่า กระจกทำต่อผู้เล่า ซึ่งกำลังมีความสุขอยู่ในความฝัน จะเห็นตั้งแต่เปิดเรื่องแล้วว่ามนุษย์สร้างประดิษฐกรรมขึ้นมาทำกับชีวิตของคนจนสูญเสียความสุขหรือถูกละทิ้งจากความสุขวันแล้ววันเล่า หากผู้อ่านอยากจะเข้าใจคำว่า “ความฝัน” ก็จะหาคำนิยามประกอบเรื่องเล่าได้ในเรื่องนี้คือ

ความฝัน : การมองเห็นเรื่องราวขณะหลับ การทำงานของจิตได้สำนึกแบ่งออกเป็นสองชนิด ฝันคือคือการฝันว่าตกรอก(แล้วตื่นขึ้นมาในกรุงเทพฯ) ฝันร้ายคือการฝันว่าขึ้นสวรรค์(แล้วตื่นขึ้นมาในกรุงเทพฯ)

“เมื่อคืนผมฝันแปลกเห็นกรุงเทพฯกลายเป็นเมืองยูโรเปีย ไม่มีรถยนต์เลยสักคัน เห็นน้ำในลำคลองใสสะอาด ไม่มีควันท้าของรถยนต์ เห็นต้นไม้เขียวจี...”

ผมเล่าข้อความฝันของผมให้เมียฟัง

“บ้า! ฟุ้งซ่าน เข้านอนเถอะคุณ พรุ่งนี้ต้องตื่นเช้าอีก”

หล่อนว่ากลับมา ดับไฟข้างเตียงและหลับตาลง ปล่อยให้ความคิดที่สับสนเหมือนน้ำโคลนขุ่นตกตะกอนจมลงในก้นถังความคิด ไม่นานก็เข้าสู่นิทรามณ์... (165)

ความหมายของความฝันในคำนิยามก็คือ การเสียดสีว่ากรุงเทพฯไม่ใช่เมืองฟ้าอมรตามที่เข้าใจกันมา การใช้ชีวิตโหดหนานกรแห่งนี้ดีกว่าตกรอก แต่ก็ไม่ได้สวยงามเหมือนขึ้นสวรรค์ และนี่ก็เป็นความหมายตามประสบการณ์ของผู้เล่า หากใช้เกณฑ์ตามคำนิยาม ความฝันที่เขาเล่าให้ภรรยาฟังก็คือฝันร้ายนั่นเอง

การแนะนำตัวละครคือผู้เล่าและภรรยาก็เป็นองค์ประกอบหนึ่ง เช่นการกรอกประวัติ ในเอกสารที่เป็นทางการ แต่ข้อมูลในเครื่องหมายวงเล็บที่แทรกไว้ก็สร้างอารมณ์ขันแบบเสียดสี และลดความเป็นทางการลงได้ นอกจากนี้ การให้ข้อมูลเป็นตัวเลขคล้ายจะลือเลียนความใส่ใจต่อ ความรู้เชิงปริมาณ แต่ก็แฝงทัศนคติไว้ ดังเช่นในคำนิยาม กรุงเทพฯ ถึงแม้จะระบุว่าไม่มีคำจำกัดความ แต่ก็ยังมีข้อมูลและความเปรียบอย่างเจ็บแสบในเรื่องเล่า

กรุงเทพฯ : (ไม่มีคำจำกัดความ)

ถ้ากรุงเทพฯเป็นหนังสือ มันคงเป็นหนังสือเล่มหนา บรรจุ ตัวหนังสือร่วมสิบล้านอักษร มีเรื่องราวหลากหลายสลับสนปนเปอยู่ ภายใต เหมือนหนังสือยุคยี่สิบปีก่อน ถ้ากรุงเทพฯเป็นผู้หญิง คงเป็นผู้หญิงใจง่ายที่หลงระเริงไปกับวัฒนธรรมราคาถูกจาก ตะวันตก เป็นผู้หญิงประเภทแต่งหน้าทาปากด้วยเครื่องสำอาง สักเคราะห์เสียหน้าประระ พยายามซ่อนเร้นสภาพโทรมที่ปกปิดไว้ ไม่อยู่ ถ้ากรุงเทพฯเป็นเครื่องดื่ม น่าจะมีส่วนผสมดังนี้ : ความหวานธรรมชาติ 10% ความหวานสังเคราะห์ 40% สารตะกั่ว 30% ตะกอนสกปรก 20% (149)

เมื่อเปรียบกรุงเทพฯเป็นหนังสือ ผู้อ่านจะเข้าใจได้ว่า “ตัวหนังสือร่วมสิบล้านตัว” ก็คือผู้คนร่วมสิบล้านคนในมหานครแห่งนี้นั่นเอง “เรื่องราวหลากหลายสลับสนปนเป” ในหนังสือก็คือ ชีวิตของผู้คนที่มีความหลากหลายทั้งทุกซอกทุกสลับสนปนเปกันไป “สภาพโทรมที่ปกปิดไว้ไม่อยู่” ภายใต้การแต่งหน้าเพื่อปกปิดริ้วรอยของผู้หญิง ก็คือ สภาพจริงของกรุงเทพฯที่ฉาบทาด้วยความ เจริญทางวัตถุและตึกรามบ้านช่องต่างๆ การเปรียบกรุงเทพฯเป็นเช่นเครื่องดื่มและระบุรายละเอียด ของส่วนผสมว่า “ความหวานธรรมชาติ 10% ความหวานสังเคราะห์ 40% สารตะกั่ว 30% ตะกอนสกปรก 20%” (149) ก็คือ สภาวะอันตรงต่อการบริโภคของสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วย มลภาวะต่างๆนั่นเอง การไม่นิยามความหมายของ “กรุงเทพฯ” ทำความเข้าใจได้ว่า ไม่มีคำนิยาม ไหนที่ให้ครอบคลุมชัดเจนพอ

ในเรื่องนี้มีการนิยามคำที่ปรากฏระหว่างบทสนทนาอยู่มาก นั่นก็หมายความว่า บทสนทนาเป็นสื่อเชื่อมโยงความคิดที่เกี่ยวข้องกับชีวิต โดยเฉพาะในส่วนปัญหา ข้อความใน บทสนทนายกัคำในปทานุกรมมักต่อเนื่องกัน บางทีคล้ายบังเอิญหากดูเฉพาะคำในปทานุกรมจะ ไม่เข้าใจว่ามาต่อกันได้อย่างไร จึงต้องอ่านทั้งหมด เช่น การแข่ง เขี่ย อาหารเข้า ดังนี้

การแข่ง : ศิลปะในการขับรถชนิดหนึ่ง ช่วยประหยัดเวลา(ของตัวเอง)บนถนนได้มาก นักเล่นสนุกเกอร์หลายท่านให้ข้อสังเกตว่า การขับรถในกรุงเทพฯก็คล้ายกับการเล่นสนุกเกอร์ มีการตีลูกกันอยู่ตลอดเวลา

ผมไปครดตีลูกเข้าไปในที่ว่างไม่ถึงสามฟุตระหว่างรถสองคันนั้นตามคำสั่งของภรรยา หวาดเสียวและหวุดหวิดจะกลายเป็นปลาหมึกบด

“เดี๋ยวเขาก็ค้ำหรือก”ผมว่า

“ช่างมัน ถ้าไม่แข่งว้ายแข่งขวา เมื่อไหร่จะถึง”

ประโยคนี้ถูกแข่งด้วยคำว่า “ไอ้เหี้ย” ชัดเจนจนรถคันหลังความเข้เสียงไม่น่าต่ำกว่าเก้าสิบเดซิเบล

เหี้ย : ลัทธิที่น่าสงสารที่สุดในโลก

“คนในรถคันนั้นตะโกนว่าอะไร? ฉันได้ยินไม่ถนัด”

“ผมก็ได้ยินไม่ชัด...” ผมตัดทาท “ชักหิวแล้ว มีอะไรกินมั้ง? แต่อย่าเอกนะว่า อาหารเช้าวันนี้เป็นแซนดวิช”

“มันเก็บแซนดวิช”

อาหารเช้า : อาหารมื้อแรกของวัน ปกติกินในเวลาเช้า ปัจจุบันนิยมกินในรถขณะเดินทางไปโรงเรียนหรือไปทำงาน นับว่าเป็นการประหยัดเวลาอย่างหนึ่ง

ตื่นขวผมแตะคันเร่งสลั้บแรก มือขวาจับพวงมาลัยรถ มือซ้ายถือแซนดวิช กรามขวาบคอาหารเช้า

“จืดไปหน่อย”ผมเอไรย

“อะไรจืด”

“แซนดวิชนี่”

“กินๆเข้าไปเถอะ อย่าง่น นี่มันรถยนต์ ไม่ใช่บ้าน”เมื่ผมย้อน ผมเลยหุบปาก ความจริงแล้วผมก็ไม่รู้ว่าผมปนไปทำไม ในเมื่อคนกรุงเทพฯมากมายก็ดำเนินชีวิตแบบนี้ ผมเคยคิดขายบ้านแล้วย้ายเข้าไปอยู่ใน ตัวเมือง เพื่อสเวลาที่ใช้บนท้องถนนลง แต่ด้วยเงินเพียงแค่นี้ ผมมีปัญญาซื้อได้แค่ คอนโดมิเนียมขนาด

สามสิบตารางเมตร (เน้น ตารางเมตร)ประเภท กิน นอน นั่งเล่น
 สิบพันธุ๋ อยู่ในห้องเดียวกัน...

“ถึงโรงเรียนแล้วลูก ระวังหน่อยเวลาข้ามถนน”

จะเห็นได้ว่า ขณะที่ตัวเอกหวังให้ประดิษฐกรรมของมนุษย์ช่วยป้องกันปัญหา หรือ
 แก้ปัญหา แต่สิ่งของบางอย่างก็กลับเป็นตัวสร้างหรือเพิ่มปัญหาให้กับเขา(รวมทั้งคนอื่น ๆ) เช่น เขา
 ใช้รถยนต์เพื่อความสะดวกในการเดินทาง แต่ปริมาณรถที่มากเกินไปซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากกำนิยม
 การครอบครองวัตถุที่ส่งผลให้รถติด นอกจากจะใช้ประโยชน์จากรถยนต์ได้ไม่เต็มที่แล้วยัง
 ก่อให้เกิดผลกระทบ(ด้านร้าย)ในวงกว้างอีก อีกตัวอย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดคือ ตัวเอกใช้ถุงยางอนามัย
 เพื่อคุมกำเนิด แต่ถุงยางอนามัยรั่ว(ข้อบกพร่องของวัตถุ)ก็ส่งผลให้การคุมกำเนิดไม่ได้ผล
 เขาได้ลูกแฝดสามจึงต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้นเพื่อรับผิดชอบชีวิตที่เพิ่มขึ้นนั้น จะเห็นได้ว่า ภาระ
 หนักอึ้งที่เขาต้องรับผิดชอบมีมากขึ้น จนเขาไม่ทันได้คิดถึงความรักหรือสายใยความสัมพันธ์ของ
 คนในครอบครัวในแง่ที่งดงาม นั้นหมายถึงชีวิตท่ามกลางความก้าวหน้าด้านวัตถุและเทคโนโลยี
 นั้นได้บั่นทอน หรือบดบังคุณค่าภายในจิตใจเสียแล้ว ถึงแม้ตัวเอกจะมีจิตสำนึกที่ดีอยู่ ดังที่ปรากฏ
 ในความฝันแต่ดูเหมือนเขาจะถูกพันธนาการ โดยสิ้นเชิง คำที่ต้องนิยามในตอนจบเรื่องจึงย้อนกลับ
 ไปที่นาฬิกาปลุกอีกครั้งหนึ่งซึ่งแสดงว่ากลับสู่วัฏจักรเดิม

หากการดำเนินเรื่องของเรื่องนี้เป็นแต่การเล่าเรื่องเช่นเรื่องสั้นทั่วไป เนื้อเรื่องที่แสดง
 ชีวิตของตัวละครในกิจวัตรประจำวันเพียงวันหนึ่งก็จะดูธรรมดาเกินไป กลวิธีให้คำจำกัดความ
 ของคำที่มีความหมายง่าย ๆ ให้กลายเป็นเสียดสีและชวนคิดก็ทำให้ผู้อ่านเห็นความแยบยลของ
 การสื่อสารซึ่งไม่ได้บิดเบือนความจริง แต่นำเสนอความจริงด้วย “ลูกเล่น” ทางภาษา อีกทั้งกระตุ้น
 ให้ผู้อ่านร่วมคิดตามหรือแย้งความหมายของคำที่นิยามนั้น นั่นเท่ากับผู้อ่านย้อนกลับมานิยาม
 ความหมายของวัตถุสิ่งของต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตว่า มีความหมายหรือมีอิทธิพลต่อทุกข์สุขใน
 ชีวิตประจำวันเหมือนหรือต่างไปจากที่เกิดขึ้นกับตัวเอกหรือไม่ เพียงใด

1.2 รูปแบบทางวรรณคดีสั้น

1.2.1 การจัดพิมพ์เหตุการณ์ต่างช่วงเวลาในเรื่องสั้น

ในรวมเรื่องสั้นอาทศกัศรวล มีเรื่องสั้น 2 เรื่อง คือ “โลเกีย-นิพพาน” และ “เกม” จัด
 วางเนื้อความต่างช่วงเวลาให้เห็นพฤติกรรมของตัวละครและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันได้ทั้งส่วนร่วม
 และส่วนต่าง เพื่อสื่อความคิดหลัก ดังจะได้วิจารณ์ตามลำดับ

1.2.1.1 เที่ยบสองเหตุการณ์ด้วยการวางรูปการพิมพ์

เรื่อง “โลกือ-นิพพาน” แสดงเงื่อนไขการค้นพบความจริงว่าต้องมองให้พื้นเพคือ ปัญหาที่ตัวเองครุ่นคิดสามารถคลี่คลายได้เมื่อเขาได้สนทนากับหญิงโสเภณีคนหนึ่งในสถานบริการ อาบอบนวด หลังจากลาศึกษาจากสมณเพศเพราะเกิดความรู้สึกขัดแย้งกับวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ ที่ได้ประสบด้วยตัวเอง

ผู้แต่งจงใจเทียบเคียงเหตุการณ์สองช่วงในประสบการณ์ของตัวเองให้ผู้อ่านเห็นว่า เกี่ยวข้องกันด้วยการสนทนาและ “สังสรรค์” กับ โสเภณี ในเหตุการณ์หลัง และกับพระอุปัชฌาย์ที่เป็นพี่ชายในเหตุการณ์แรก ใช้การจัดพิมพ์คู่ขนานในหน้าเดียวกัน โดยแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนในสถานบริการอยู่ซีกซ้ายมือ พิมพ์ด้วยอักษรขาล้อมกรอบบนพื้นดำ ส่วนในวัดพิมพ์ด้วยอักษรดำบนพื้นปกติของกระดาษขาวทางซีกขวามือโดยไม่มีกรอบ

ข้อความที่กระตุ้นให้ผู้อ่านค้นหาความเชื่อมโยงของสองเหตุการณ์ในใจของตัวเอง จะวางไว้เป็นระยะๆ เช่น เนื้อความที่แสดงอาการกิริยาของตัวละคร ไปจนถึงการแสดงความรู้สึกและความคิดโดยใช้กลุ่มคำเดียวกัน หรือคำที่มีความหมายตรงกันข้าม ดังตัวอย่างการเปรียบเทียบฉากและบรรยากาศในตอนต้นเรื่องที่ตัวเองซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องบรรยายและพรรณนาตามสายตาและความรู้สึกของเขาว่า

เหตุการณ์หลัง

ประตูดูกิ่งปิดลง คัดขาดทุกสิ่งใน
ห้องเล็กๆห้องนั้นจากโลกภายนอก
เงียบ เย็น และมีดสลับ แต่ที่เหมยจาก
มาโยมิใช่เท่านั้น

เหตุการณ์แรก

ประตูห้องถูกเปิดออกแง้มช่องให้
แสงแดดจากภายนอกสอดเข้ามา
เบียดไล่ความมืดไปจากห้อง อาบห้อง
ทั้งห้องจนเจิดจ้าอบอุ่นและเปี่ยม
พลังชีวิต

(12)

จะเห็นได้ว่าสองภาพนี้แตกต่างกันอย่างตรงกันข้าม เป็นภาพห้องที่ประตูดูกิ่งปิดกับที่ ถูกเปิด ห้องที่ถูกเปิดมีสภาพ “เงียบ เย็น และมีดสลับ” แต่ห้องที่เปิดประตู “เจิดจ้า อบอุ่น และเปี่ยมพลังชีวิต” ดูเหมือนว่าห้องในกุฏิพระเป็นห้องที่ให้ปัญญา แต่ไม่เห็นชัดว่าปัญญาที่มาจากภายนอก นั้นคือปัญญาอะไร ส่วนในห้องของสถานบริการนั้นก็กลับมีสภาพที่ตัวเองตั้งคำถามย้อนไปว่า

“ที่ที่ผมจากมาโยมิโซ่เช่นกัน” คล้ายจะชี้ว่าส่วนนี้มีความสงบเย็นเช่นที่เขาปรารถนาจะพบในวัดแต่กลับไม่พบ

ผู้แต่งตั้งใจให้ทั้งฉาก ตัวละคร และบทสนทนาให้เทียบกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ทั้งสองเหตุการณ์มีฉากเป็นห้องๆหนึ่งเหมือนกัน คือ ห้องในสถานอาบอบนวด กับห้องในกุฏิของหลวงพี่สันติ รายละเอียดของสถานที่ต่างกันสุดขั้ว คือ ห้องหมอนวดมีตาส้วมตัดขาดจากโลกภายนอก ภายในห้องก็มีเครื่องใช้สำหรับประกอบอาชีพบริการ แต่กลับคุณสมบัติชวนให้นึกถึงสถานที่ปฏิบัติกรรม ส่วนกุฏิภายในวัด ประตูห้องเปิดกว้าง แสงสว่างส่องทั่วถึง มีเครื่องรับโทรทัศน์ขนาดใหญ่ และเครื่องเล่นแผ่นภาพยนตร์อย่างทันสมัยซึ่งขัดกับแนวทางการใช้ชีวิตที่สมณะ อย่างที่พระควรมี นับว่าแสดงข้อแตกต่างจากบรรทัดฐานซึ่งคนทั่วไปไม่ค่อยเอาใจใส่เปรียบเทียบมาก่อน ข้อต่างนี้จะเห็นชัดเจนมากขึ้นในข้อความต่อไป

ผมหยุดดูมองดูสภาพรอก
ห้องเป็นห้องขนาดสองเมตรคูณ
สองเมตรครึ่ง พอดีสำหรับอ่าง
อาบน้ำหนึ่งอ่าง เคียง และ โต๊ะเล็ก ๆ
อย่างละตัวขนาดของม้าหน้าจะเป็น
กุฏิเล็ก ๆ สมณะสักหลังหนึ่ง ที่ซุกอยู่
อย่างสงบเสถียรในป่า...

ผมมองดูสิ่งของรอบห้อง
โทรทัศน์สี โซนี่ ขนาดสามสิบนิ้ว
กับเครื่องเล่นวีดีโอเทป เจวีซี ซุกตัว
อยู่มุมห้อง แอมพลิฟายเออร์ ยามซ่า
กับเครื่องเล่นคอมแพ็คดิสก์ แคน
เสียบกลางระหว่างกระถางรูปอย่าง
ไม่ชัดเขิน ถ้าโพงเบสสองตัววาง
ขนานพระพุทธรูป วูฟเฟอร์ เจบีแอล
เบียดตัวอยู่หลัง โต๊ะ ภูเขา
เครื่องปรับอากาศวางอยู่คู่กันกับ
เครื่องฟอกอากาศ เสาอากาศเคเบิล
ทีวีตั้งตระหง่านอยู่บนหลังคากุฏิ
และที่ลานข้างนอกรถเก๋ง วอลโว่
740 จี.แอล. หมอบอยู่หนึ่งสนิท ให้
ตายเถอะ ที่นี้น่าจะเป็นห้องหุรีใน
สถานี่ขึ้นหนึ่งที่ซุกตัวอยู่ในมุมมืดมุม
หนึ่งของกรุงเทพฯ มากกว่าจะเป็น
กุฏิปฏิบัติธรรมของพระอาจารย์มีชื่อ

น่าสังเกตว่าความประจักษ์เชิงคุณค่าในซีกซ้ายมือปรากฏหลังบทสนทนาของตัวเอก กับหญิงบริการที่ดำเนินมาระยะหนึ่งแล้ว ส่วนความรู้ลึกต่อด้านค่อยสภาพห้องในกฎก็ปรากฏ หลังจากในตัวเอกได้เจอกับหลวงพี่มาก่อนแล้วเช่นกัน ดังตัวอย่างบทสนทนาที่วางไว้ให้พิจารณา เทียบเคียงกัน

“คุณเรียนวิชานวมมาจากไหน?”

ผมถามหญิงสาวเพียงเพื่อต้องการ
ทำลายความเงิบของห้อง

“เรียนที่นั่นแหละ พี่กวนวกับ
มาตาม เรียนอยู่สามวันเขาก็ปล่อยให้
ให้ทำงานได้ ส่วนใหญ่ครูที่สอนก็
เป็นพวกที่เคยทำงานอย่างนี้มาก่อน
ถ่ายทอดวิชาต่อๆกันมา ดูคุณ
หน้าตาขี้เด็กอยู่เลย ทำงานแล้วยัง?”

“ยังหมายถึงยังหางานไม่ได้”

“ตอนนี้ทำอะไรอยู่คะ?”

“ก็คักงาน คนจบมหา-ลัย
เยอะเหลือเกิน ยิ่งจบปริญญาอย่าง
ผม ยิ่งหางานยาก ไปบวชมาหลาย
เดือนเพื่อสงบจิตใจ แต่กลับรู้สึก
สับสนกว่าเดิมอีก ผมก็เลยได้เต้ไป
ตามเรื่อง ตอนนี้กำลังหางานพร้อม
กับแสวงหาความจริงของชีวิต”

หล่อนหัวเราะ

“คุณอย่าหัวเราะผมนะ ช่วงนี้
เป็นช่วงที่ผมกำลังสับสน”

หล่อนยิ้ม “คุณจะหาความจริง
ของชีวิตไปทำไม?”

“พี่เรียนวิชานี้มาจากไหนครับ?”

ผมถาม “สักยันต์ ทำน้ำมนต์ ตะกรุด
น้ำมนังงา เสกพระเครื่อง ผมไม่เคยรู้
มาก่อนเลยว่าพี่เก่งทางนี้...”

หลวงพี่สันติหัวเราะหึๆ “ก็เรียน
มาหลายสำนัก จากลัทธิอาจารย์ชื่อดัง
หลายท่าน ไปช่วยปรณิบัติท่านหลายปี
ท่านก็ถ่ายทอดวิชามาให้ เรียนมา
ตั้งแต่แกยังเ็นเด็กอยู่เลยรู้ไหม”

“พี่เชื่อในอำนาจของไสยศาสตร์
หรือครับ?”

“ฉันเชื่อในอำนาจและความ
คงอยู่ของมัน จักรวาลของเรายังมี
สิ่งลึกลับอีกมากมายที่พิสูจน์ด้วยหลัก
ตรรกศาสตร์ไม่ได้ แต่มันมีตัวตน
อยู่จริงแน่นอน”

“พูดแบบนี้มันยากที่จะทำให้
คนที่เชื่อหลักของเหตุและผลยอมรับ
ได้อย่างสนิทใจ”

“ใช่ เพราะแกมีแต่ยึดมั่นอยู่
กับเรื่องของเหตุและผลอย่างเดียว
ไสยศาสตร์มันลึกซึ้งกว่านั้น แก
เรียนมหาวิทยาลัยจบทางปรัชญา

“ก็เพื่อที่จะตั้งเป้าหมายของชีวิต
ได้ถูก จะได้ดำเนินชีวิตไปอย่างมี
ความหวังและมีสาระไปสู่ความดับ
ทุกข์ สงสัยว่าผมฟังชันไปหน่อย
ผมคุยเรื่องนี้ คุณเบื่อหรือเปล่า?”

(17)

“คุณกำลังคิดอะไรอยู่คะ... ถึง
ไม่สู้?”

“บางทีผมไม่ควรมา สถานที่
นี้ไม่เหมาะสำหรับผม”

หล่อนยิ้มให้อย่างเข้าใจ

“แต่คุณก็มานี่คะ”

“ใช่”

“พักซักกู่ละ บุหรี่มี?”

“ไม่ละ”

“คิดหวังที่มาที่นี่หรือคะ?”

“เปล่า”

“คิดถึงอะไรอยู่ล่ะ?”

เรียนมาแบบตะวันตก ช่อมยกจะทำใจ
ให้เชื่อเรื่องอย่างนี้ง่ายๆ ไซ้ไหม?”

“ก็เป็นไปได้ แต่ประเด็นไม่ได้
อยู่ที่ว่ามันมีจริงหรือไม่ หากแต่อยู่
ที่ว่ามันมีประโยชน์อะไรหรือไม่ต่อ
การแสวงธรรมของเรา”

ผมลดอนใจ “หลายเดือนมานี้
ผมเห็นกิจกรรมของพระที่นับมีแต่ทำ
พิธีกรรมปลุกเสกสักยันต์ เจิมป้ายคูพระ
เครื่อง ผมก็ยังการ “ไม่เข้าใจอยู่ดีว่า
พิธีกรรมพวกนี้ มันเกี่ยวกับการดำเนิน
ชีวิตเพื่อบรรลุธรรมตรงไหน”

“มันขึ้นอยู่กับว่าเราจะบวชเพื่อใคร
เพื่อตัวเองหรือเพื่อชาวบ้าน สำหรับ
ฉันนี่แหละคือส่วนหนึ่งของชีวิตพระ
เพื่อสังคมจริงๆ เกือบสี่มาว่าชาวบ้านไม่
ว่ายุคสมัยไหน ก็ต้องการที่พึ่งทางใจ
ด้วยกันทั้งนั้น เครื่องรางของขลังและ
พิธีกรรมต่างๆ พวกนี้ช่วยทางด้านจิตใจ
เมื่อใจสบาย ทุกอย่างก็ดีขึ้นตามเอง”

“แต่อย่างนี้เขาเรียกเดรัจฉาน
วิชาไม่ใช่หรือพี่?”

หลวงพี่สั่นคิมองหน้าผมอย่าง
ครุ่นคิด

“แกคิดหวังที่มบวชที่นี่หรือ?”

“ก็ไม่เชิง เพียงแต่คิดว่าผมกำลัง
มาทำอะไรอยู่ที่นี่ สงสัยว่าจุดมุ่งหมาย

⁴ ดันฉบับเป็น ผมยังการไม่เข้าใจอยู่ดี น่าจะพิมพ์ผิด

“ก็หลายอย่าง เรือเบือย คิด
ว่ามาทำอะไรอยู่ที่นี่”

“อย่าคิดมากเลยคะ เรายัง
ผู้ชายก็เป็นยั้ง ไม่สู้ขึ้นมาเลยๆ”
ผมฝันยิ้ม “เปล่า ผมไม่ได้
คิดถึงเรื่องนี้อยู่...”

ของการบวชอยู่ที่ไหนกันแน่? ผมคิดว่า
มันน่าจะอยู่ที่นิพพานมากกว่าพิธีกรรม”

“ก็จริง แต่ในทางปฏิบัติ ชีวิต
พระไม่ใช่จะหันหลังให้สังคมเพื่อปฏิบัติ
ธรรมอย่างเดียวได้เมื่อไหร่ คนเราไม่ใช่
พระอรหันต์กันทุกคน ที่ไม่ต้องพึ่ง
เครื่องมือหรือสิ่งยึดเหนี่ยวใน
การดำรงชีวิต...”

(21-22)

ในด้านซ้ายลักษณะของบทสนทนาช่วงแรกเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยหญิงบริการเป็นฝ่ายตั้งคำถามและรับฟังความคิดเห็นเสียมากกว่า คำถามว่าตัวเองไม่พบปรัชญาชีวิตที่นำไปสู่การดับทุกข์ในวัดหรือหรือ ชักนำให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบนี้ในข้อความด้านขวามือ เมื่อถูกเร้าให้มีความต้องการทางเพศในเวลาถัดมา เรื่องที่เขาครุ่นคิดก็คือเทียบภิกษุของสงฆ์แบบพี่ชายที่ “ให้บริการ” เครื่องรางของขลังกับการทำงานของหญิงบริการผู้นี้ การนึกเปรียบเทียบที่ดำเนินมาเป็นระยะๆ เข้มข้นขึ้น เมื่อเขาคิดว่าสภาพห้องของสถานบริการแห่งนี้น่าจะเป็นกฎที่สงบสักแห่ง(22) บทสนทนาหลังจากนั้นทำให้เขาเข้าใจว่าสถานที่และสถานะของบุคคลไม่สำคัญเท่ากับความมุ่งมั่นที่จะนำพาชีวิตไปสู่จุดหมาย คำตอบนี้ให้แสงสว่างที่ส่องทางให้ตัวเอง ตัวเองคิดจะกลับไปหาเวชอีกในตอนท้ายซึ่งแสดงว่าเขามองพ้นจากเปลือกแล้ว

ขณะที่เหตุการณ์ในบทสนทนาหลังดูเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันนั้น บทสนทนาในเหตุการณ์แรกกลับดูเป็นการโต้เถียงที่ชวนให้ค้นข้อใจเสียมากกว่า คำถามในบางประเด็นหลวงพี่สันติกก็ไม่สามารถ(หรือไม่พยายาม)ให้ความกระจ่าง ดังที่เขาตัดบทว่า “ฉันยังไม่ออกเรื่องไสยศาสตร์ในศาสนากับแก่อนี่หรือ...”(17-18) การสนทนาที่แสดงแนวคิดที่ขัดแย้งกันนี้คือโลกทัศน์ของสังคมที่มีต่อศาสนาเป็นสองทางได้เต็มที่ ขณะที่ตัวเองคิดว่า วิถีปฏิบัติของพระภิกษุสอดคล้องกับจุดหมายของการบวชนั่นก็คือการบรรลุนิพพาน แต่หลวงพี่สันติกกลับมีความเห็นแย้งว่า พระภิกษุเราเพื่อสังคมและไม่สามารถตัดขาดจากเรื่องทางโลกและยังต้องพึ่ง “เครื่องมือหรือสิ่งยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต...”(22) ทักษะดังกล่าวกระตุ้นให้ตัวเองได้พิจารณาอุปกรณ์ราคาแพงในการรับสารจากภายนอกและเห็นว่า แท้ที่จริง “เครื่องมือหรือสิ่งยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต...” ที่ดูเหมือนจำเป็นต้องมีนั้นกลับเป็นสิ่งฟุ้งเฟ้อฟุ้งเพื่อเกินความจำเป็น ดังที่เขา

คิดว่า สถานที่นั้นน่าจะเป็น “ห้องครูในตึกชั้นหนึ่งที่ถูกตัวอยู่ในมุมมืดมุมหนึ่งของกรุงเทพฯ มากกว่าจะเป็นกฎปฏิบัติธรรมของพระอาจารย์มีชื่อ”(22-23)

ปฏิภิกขิยาของตัวเอกที่มีต่อหญิงบริการและพระพี่ชายเหมือนเป็นปฏิภิกขิยาต่อตัวแทนของบุคคลสองสถานะ ปฏิภิกขิยานี้มีส่วนพ้องและต่างกัน ดังตัวอย่างตอนที่โสภณีย์และพระจัดการ กำเครื่องแต่งกายของตนและของผู้มารับบริการ

หล่อนสวมชุดราตรีดำริ้วรูป
ผ้ายาวจากข้อเท้าถึงโคนขา บาง
แถบร่างระหง กระโปรงดำสนิทกับ
ท่อนขาขาวเนียน ดำกับขาวตัดกัน
รุนแรง ไม่ต่างจากความรู้สึกของ
ผมตอนนี้เท่าใดนัก

หล่อนสลัดชุดขาวออกอย่างไม่
ขัดเขิน เพชชุดชั้นในดำบางเบา
ภายในกิ่งซ่อนเร้นกิ่งเปิดเผย กิ่ง
เคร่งขรึม กิ่งขี้ขวง วัยของหล่อน
คงไม่ต่ำกว่าสามสิบ แต่คงกร้าน
ชีวิตมามากกว่าผู้หญิงที่ผมรู้จักอีก
หลายคนรวมกัน นัยน์ตาคู่นั้นคม
แบบคนสู้โลก รอยตีนกาถูกกลบ
หายไปด้วยเมกอัพสังเคราะห์สีเข้ม

หล่อนไขก๊อกน้ำร้อนและเย็น
ปล่อยให้ น้ำสองสายไหลลงอ่างแก้ว
แก้ว สายน้ำร้อนช้าแรกเข้าหน้าเย็น
คละเคล้าละลายเป็นเนื้อเดียวกัน ส่ง
ควันกรุ่น ลอยบางเบา น้ำแปดหกหน้า

หลวงพี่สันติวัดจิวรที่เลื่อน
หลุดออกพาดไหล่อวบอิม สีอำพัน
ของจิวรกับสีน้ำตาลกระของผนังกฎ
แลดูกลมกลืนและอ่อนโยน จาก
หน้าต่างกฎมองออกไปเห็นต้นไทร
ใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาครอบคลุมทั้ง
ลานกว้างเหมือนกางด้วยร่มเขียว
ขนาดยักษ์ กระฉิบฝู่งหนึ่งจิกค้อยหา
อาหารอยู่ใต้เงาไม้ กลิ่นอายความ
สงบสัน โดบแผ่อยู่ในทุกอณูอากาศ

หลวงพี่สันติขยับจิวรให้
กระชับกายอีกครั้ง ท่านเป็นคนร่าง
ใหญ่ ไหล่กับต้นคอหนา คางสองชั้น
โอบหน้าทีเป่งปลั่งด้วยเลือดฝาดดู
อ่อนกว่าตัวเลขวัยห้าสิบ แวบตา
ขอบกระทำให้ท่านดูคงแก่เรียนและ
น่าเลื่อมใสมากขึ้น หากมิได้หม
ผ้าเหลือง ท่านก็คงดูเหมือนคนหัวสัว
ผู้ยู่ดีกินดีมาตลอดชีวิต

ท่านไขก๊อกน้ำปล่อยให้ น้ำ
ไหลลงในขันเงินที่ขัดจนเงาวับ ฟัน
สายสัญญาณโดยรอบและหลับตา
บริกรรม ผมเฝ้าสังเกตทุกอิริยาบถ
ของท่านอย่างสนใจ ครู่ต่อมาท่าน

สองสายกับคนแปลกหน้าสองคน
ระดับน้ำในอ่างค่อยๆผยองสูงขึ้นที่
ละอ้อย เฝียจนได้ยืนแต่เสียงหัวใจ
ผมคั่นในอก

แล้วผู้หญิงแปลกหน้าคนที่ผมเพิ่ง
รู้จักก็มาไม่ถึงสิบห้านาทีก็บอกผม

“ถอยออกสิ”

ยกชั้นน้ำมันดำทงบนแท่น เปิดลิ้นชัก
ใต้แท่นยกถาดเครื่องมือเหล็กยันต์
ออกมาและเหินหน้าไปที่ชายหนุ่ม
วัยยี่สิบกว่าซึ่งนั่งพนมมืออยู่เบื้อง
หน้า ผมรู้เพียงว่าเขกคนถ้าสุคมา
หาหลวงพี่เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น
อะไรบางอย่างของชายชาติรี

“ถอยออกสิ”

(12-13)

บุคลิกลักษณะภายนอกรวมทั้งการแต่งกายของตัวละครที่ตัวเอกบรรยายก็คือ ภาพของหญิงบริการ
และพระในสายตาของคนทั่วไปนั่นเอง พฤติกรรมส่วนที่พ้องกันของตัวละครทั้งสองก็คือ ต่างก็
ทำงานให้บริการ ผลกันที่หญิงบริการทำหน้าที่บำบัดความใคร่แก่ลูกค้าจึงเกี่ยวข้องกับกิเลสชั้น
หยาบ ส่วนพระเมื่ทำหน้าที่บำบัดทุกข์ทางใจแก่ญาติโยม แต่ก็ยังเป็นการให้ความมั่นใจว่าจะแคล้ว
คลาดจากอันตรายโดยไม่จำเป็นต้องปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง

ในตัวอย่างข้างต้น ท้ายข้อความย่อหน้าแรกของเหตุการณ์หลัง ผู้แต่งได้เว้นระยะห่าง
เพื่อจะได้เริ่มบรรยายพฤติกรรมและพรรณนาลักษณะตัวละครพร้อมๆกันทั้งสองเหตุการณ์เทียบกัน
การเว้นระยะห่างหรือจังหวะการพิมพ์ของข้อความดังกล่าวเป็นความจงใจของผู้แต่งซึ่งปรากฏใน
เหตุการณ์ชุดที่2เกือบตลอดทั้งเรื่อง เมื่อบทสนทนาในช่วงท้ายเรื่องที่ตัวเอกแลกเปลี่ยนทัศนะกับ
หญิงบริการมีขนาดยาวกว่าบทสนทนาในซีกขวามือก็ปรากฏการเว้นระยะห่างของข้อความในซีก
ขวามือเช่นกัน อย่างไรก็ตามการเว้นระยะห่างของข้อความที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องก็ปรากฏอยู่
หลายครั้ง นั่นก็คือ การเว้นหลังจากที่ตัวเอกตั้งคำถามกับตัวเองว่า มาทำอะไรในสถานบริการอบ
อวนวดแห่งนี้(14,15,18,19)ระยะห่างหลังจากการตั้งคำถามก็คือช่วงเวลาในตัวเอกครุ่นคิดเพื่อหา
คำตอบให้กับตัวเองนั่นเอง

เทคนิคการพิมพ์อีกประการหนึ่งที่ผู้แต่งใช้อย่างจงใจให้เทียบกันคือการพิมพ์อักษรตัวคน
ซึ่งได้พิมพ์คำหรือข้อความที่เป็นคำถามในข้อความซีกซ้าย(14,15,18,19,20,21) พิมพ์ชื่อนิตยสาร
และอีกภาพลักษณ์หนึ่งของหลวงพี่สันติที่ตัวเอกไม่เคยรู้จักในซีกขวา(18,19) แม้เทคนิคดังกล่าว
จะปรากฏในข้อความซีกซ้ายมากกว่า แต่ส่วนที่ปรากฏตรงกันก็มีนัยถึงสิ่งที่ตัวเอกไม่รู้เช่นกัน
ดังตอนที่ตัวเอกไม่รู้ว่ “ออร์ล”(18) ซึ่งเป็นคำที่ปรากฏในซีกซ้ายคืออะไร ในซีกขวาเขาก็ไม่รู้จัก
ชื่อนิตยสาร “โลกเทวดา”ที่หลวงพี่เอ่ยถึง(18)ด้วยเช่นกัน

ถึงแม้ไม่นำทั้งสองเหตุการณ์มาวางคู่กันเป็นสองส่วนอย่างเห็นได้ชัดเช่นนี้ เช่น อาจจะดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์หรือไม่ก็สลับกันระหว่างสองเหตุการณ์ ผู้อ่านก็น่าจะสามารถนึกเทียบเคียงได้เช่นกัน แต่ผู้แต่งอาจต้องใช้ความพยายามเชื่อมโยงมากกว่านี้ เนื่องจากโดยปกติคนทั่วไปมักไม่คิดว่าพระภิกษุกับหญิงขายบริการจะมีอะไรมาเปรียบเทียบกันได้ ผู้เล่าที่เป็นตัวเอกก็ด้อยกว่าย้อน ไปย้อนมา เรื่องอาจจะขาดความกระชับได้

ในตอนจบเรื่อง จะเห็นได้ว่าวินทร์ตั้งใจเน้นความขัดกันกับตอนเปิดเรื่อง ดังที่หลังจากบทสนทนาของตัวเอกกับหญิงบริการ ข้อความด้านซ้ายก็พิมพ์บนกระดาษขาวตามปกติ ส่วนข้อความบรรยายภาพภุคิพระว่ากลายเป็นมีดสลักกับเป็นอักษรขาวบนพื้นดำ ทั้งสองด้านใช้ข้อความเดียวกับตอนเปิดเรื่องแต่สลับที่กัน ดังนี้

ผมจากหล่อนมาอย่างเงี้ยวๆ ผมดู
ออกถึงความปรารถนาดีในสายตาคู่
นั้น ตอนผมจากมา หล่อนคง
กลับไปนั่งในตู้กระจกตามเดิม
รอกอยการเรียกของแขกคนต่อไป
คนที่ต้องการคุณค่าของหล่อนเพียง
ที่ร่างกาย...

ผมจากพี่ชายผมมาเงี้ยวๆ ร่างในชุด
เหลืองนั่งตระหง่านอยู่ที่นั่นดูน่าเลื่อมใส
เหมือนเดิม ตู้กระจกใส่เครื่องราง
ยังคงดูกลมกลืนกับแอมพลิฟายเออร์
และเครื่องเล่นลอมแพ็คดีส์ท์ชุดนั้น
พระเครื่องในตู้ดูเหมือนจะส่งสายคา
ลือเลี่ยนผมตอนผมจากมา...

ประตูห้องถูกเปิดออก แฉมช่องให้
แสงแดดจากภายนอกลาดเข้ามา
เบียดไล่ความมืดไปจากห้องอาบ
ห้องทั้งห้องจนเจ็ดจ้ำ อบอุ่น และ
เปี่ยมพลังชีวิต...

ประตูถูกดึงปิดลง ตัดขาดทุกสิ่งใน
ห้องเล็กๆ ห้องนั้นจากโลกภายนอก
เงิบ เง็น และมีดสลัก...

(27)

ในตอนเปิดเรื่อง พื้นหลังสีดำของข้อความซีกซ้ายซึ่งแทนภาพลักษณ์ของสถานบริการรวมทั้งทัศนคติคนทั่วไปที่มีต่อหญิงบริการเป็นการมองเพียงผิวเผินหรือแค่ระดับเปลือก เมื่อตัวเอกค้นพบด้วยตัวเองว่า หากมองข้ามเปลือกนั้นไปก็จะพบเนื้อแท้ของสรรพสิ่ง พื้นหลังที่เปลี่ยนไปเป็นสีขาวกับข้อความที่ว่าประตูห้องถูกเปิดออกและแสงแดดภายนอกส่องมา “ไล่ความมืด” ก็คือความจริงที่ตัวเอกพบว่าประสบการณ์ในสถานบริการเมื่อสนทนากับหญิงโสเภณีที่เข้าใจชีวิตทำให้เขาได้รับ

แสงสว่างหรือปัญญาอันเป็น “พลัง” ที่จะนำพาชีวิตไปสู่จุดมุ่งหมายได้ ตรงกันข้ามกับข้อความทางซีกขวา ตัวเอกค้นพบด้วยตัวเองเช่นกันว่า ภาพลักษณ์ของพระที่ควรเป็นผู้ให้ปัญญาชี้หนทางสว่างแก่ผู้คนที่พิมพ์ด้วยอักษรคำบนพื้นขาวมาตลอดนั้นเปลี่ยนไปเป็นพิมพ์ด้วยอักษรขาวบนพื้นดำ นั่นก็คือการดำเนินชีวิตแบบพระที่ชายไม่ได้ช่วยดับทุกข์แก่ผู้คนที่ได้อย่างแท้จริง และไม่นำไปสู่ทางออกจึง “เงิบเหินแถมมีดสลัว”

1.2.1.2 เรื่องย้อนเรื่อง

เรื่องสั้น “เกม” เคนเรื่องด้วยเหตุการณ์ปัจจุบันที่ตัวเอกขึ้นชมมวยไทยจนถูกน็อกเอาต์ในยกที่ห้า ประตบการณ์บนเวทีมวยแต่ละยกจึงเขาออกกลับไปสู่เหตุการณ์ในอดีต เมื่อร่วมขบวนล่าเสื่อบาดเจ็บที่งานเกิด ผู้อ่านได้รับรู้เมื่อเขาเล่าเหตุการณ์นั้นว่า เขาได้ย้อนระลึกไปถึงเหตุการณ์ก่อนหน้านั้นเมื่อเป็นทหารรับจ้างในสงครามเวียดนามด้วย เมื่อยกช่วงเปิดเรื่องและปิดเรื่องออกไปก่อน เรื่องนี้ประกอบด้วยเหตุการณ์ทั้งหมด 3 เหตุการณ์ เรียงลำดับการนำเสนอเป็นห้าส่วนตามจำนวนยกของการชก แต่ละส่วนแยกเป็นสามส่วนย่อย คือ เหตุการณ์ขณะชกมวย ล่าเสื่อ และตามล่าทหารเวียดกง โดยสองส่วนย่อยอันเป็นอดีตอาจจะปรากฏเกินกว่า 1 ครั้ง และตัดสลับกัน ดังนี้

ก่อนขึ้นเวทีชกมวย

ชกมวยยกที่ 1 - ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง - ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง -
ล่าเสื่อ

ชกมวยยกที่ 2 - ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง - ล่าเสื่อ

ชกมวยยกที่ 3 - ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง - ล่าเสื่อ - ชกมวย -
ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง

ชกมวยยกที่ 4 - ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง - ล่าเสื่อ

ชกมวยยกที่ 5 - ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง - ล่าเสื่อ - ชกมวย -
ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง - บนเวทีมวย -
ล่าเสื่อ - ล่าทหารเวียดกง - บนเวทีมวย

ชกมวยเสร็จ กลับบ้าน

สิ่งที่ตัวเอกเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้ง 3 คือ ในสังคมแห่งความรุนแรง กีฬามวยก็คือเกมอย่างหนึ่ง ไม่ได้มีไว้เพื่อยกระดับจิตใจ ถึงจะดูเหมือนมีกฎ กติกา ที่เป็นธรรม แต่นักมวยก็เป็นเหยื่อของระบบการหาผลประโยชน์และการสนองความพอใจของคนดูอื่นเขาจะเสียเนื้อมาจาก

สัญชาตญาณการล่า ในสังคมที่ผู้คนมองชีวิตเป็นแค่เกม ย่อมมีการทำร้ายจนถึงขั้นทำลายชีวิตผู้อื่น ให้ได้รับความเจ็บปวดและการสูญเสีย โดยไร้ความเห็นอกเห็นใจ เพียงเพื่อสนองสัญชาตญาณ ดังกล่าว เหตุการณ์ปัจจุบันไม่ได้เพียงแต่นำผู้อ่านไปสัมผัสกับ “เกม” อันน่าสลดใจในความคิดที่ตัวเองประสบเท่านั้น ยังทำให้เราเห็นว่า เมื่อตัวเอกต้องเป็นผู้พ่ายแพ้ เขาเข้าใจความเลวร้ายของความรุนแรงอย่างไร ดังบางส่วนของช่วงท้ายเรื่อง ต่อไปนี้

กำป็นของเขาชกร่วมซ้ำซ้ำที่ตาซ้ายของผมเป็นครั้งสุดท้าย ผมรู้สึกหนาว สะท้านเมื่อน้ำเมือกอุ่น ๆ มีกลิ่นคาวไหลออกจากเบ้าตา ผมมองไม่เห็น แต่รู้ว่ามันเป็นสีแดงสวยของดอกกุหลาบ ผมโงเงงล้มลงไป ผมได้ยินเสียงกรรมการนับแต่ผมกลับอนิ่ง ในใจนึกถึงเสือตัวนั้น เสียงโหมยกประกาศให้สิงห์เป็นฝ่ายมีชัย เกียดสด ๆ ยังไหลรินลงมาอาบแค้นผม เสียงคนดูเอื้ออึงในหู... ไฟแฟลชของนักข่าวลั่นวูบวาบ เป่า! ผมไม่ได้รู้สึกอิจฉาผู้ชนะเลย นี่เป็นความพ่ายแพ้ครั้งแรกของผมบนสังเวียน แต่มันสยบผมหลายอย่าง ถูกของดูงัน โลกนี้เต็มไปด้วยความรุนแรง และทางเดียวที่จะเข้าใจมัน ก็ต่อเมื่อตกอยู่ในตำแหน่งของผู้แพ้เท่านั้น ไม่มีทางอื่น...

หลังจากนั้นผมก็กลับบ้าน

ร่างของเวียดกงสองคนนั้นถูกมัดติดกับต้นไม้ ไม่มีคคมปลาบของใครคนหนึ่ก็รัดผ่านลำคอมันแฉ่มซ้ำ เสียงที่หลุดออกมาเหมือนเสียงปลากัดสำคัญเลือกของมันเองไม่มีผิด เกียดสีสวยซึ่มออกมาเป็นหยาด ผมนึกถึงปีกผีเสื้อที่ผมดึงหลุดออกจากลำตัวที่ละชิ้น เมื่อครั้งผมยังเด็ก

ตอนนี้เราโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว เกมดึงปีกผีเสื้อและเล่นปลากัดไม่สนุกสำหรับเราอีกต่อไป...

เรากลับบ้านหลังจากภารกิจนอกรูปแบบของเราจบลงลง ทั้งร่างไร้ศึระะทั้งสองไว้เป็นเหยื่อล่อตัวในป่า พวกมันถูกตัดหัวเสียบไม้ปักอยู่ริมทาง โคลนสีแดงเพื่อประจานให้เพื่อนของมันเห็น

จีปสี่เหลี่ยมทีมสามคันวิ่งหายกลับไปตามทางเดินท่ามกลางสายฝน...

ยกที่สอง

ผมคิดตัวเองออกจากมูมเชือก เข็มเขวเข็มกลางก่อน แต่ถูกเขาสวนกลับมา หมัดต่อหมัด ผมหลบซ้าย เขาเตะเร็วสามที่ซ้อน ครั้งที่สามผมรับลูกเตะด้วยการ ถีบกลับ เป็นแม่ไม้มวยไทยที่เรียกว่า พิรุณหกกลับ ซึ่งผมเชื่อว่าชาวยุเป็นพิเศษ เสียงคนดูสั่นสนาม หัวัดขวาเถิดหนีหน้าไป แต่ก็เรียกเลือดซึมออกมาได้ ฝ่าย แดงถอย ผมอัดตาม ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ยกนี้ยังเป็นของผม สิ่งหวาดหวั่นขึ้นสูง ผมก็ได้รับด้วยเขนซ้าย หมัดขวาแห่น้ำที่ปลายคางของศัตรู จำอีกหมัดที่หัวขวา ของสิ่ง เลือดสีกุหลาบไหลออกมาอีกแล้ว เสียงคนดูเชียร์ถ่มสนาม ตอนนี่ผม ได้ที่รุกเข้าไปใหญ่ สองร่างพัวพันนิ้วเนือ ผมได้จังหวะอัดเข้ากระแทกเข้าที่ท้อง ของเขาอย่างจัง สิ่งล้มลงไป กรรมการเข้าไปนับ สิ่งลุกขึ้นมาได้อีก ผมรว หมัดเข้าไปอีกท่ามกลางเสียงอึงอลของคนดู ร่างปรปักษ์เริ่มชวนเซ ผมได้ที่รุก ต่อไม่หยุด สิ่งได้แต่การคั้งหน้าตลอดเพราะกำลังมีน เลียงโหมยกพาทย์ลอมมา ว่า หมัดของผมออกฤทธิ์แรงกว่าพายุอีก...

นี่จึงเป็นยกที่สอง สำหรับนักมวยมันเพิ่งเริ่มต้น สำหรับเสือบาดลึกตัวนั้น วันที่สอง หมายถึงความตายที่ตีบคานเข้ามามีใกล้ รอยของมันมุ่งไปเบื้องหน้าอย่างทรหด เหมือน คำเหนียวถึงอันตรายที่กำลังตามหลังมาคิดๆ (72-73) (เน้นโดยผู้วิจัย)

จะเห็นได้ว่า ผู้แต่งตั้งชื่อนักมวยคู่ต่อสู้ของตัวเองว่า สิ่ง คล้ายจะให้เทียบกับ เสือ ที่ เขาเคยตามล่าในเหตุการณ์อดีต การเทียบคนกับสัตว์ให้มีบทบาททั้งคู่ถูกล่าและผู้ล่าในสอง สถานการณ์เช่นนี้ ชวนให้คิดว่า ไม่ว่าจะเป็นเกมการล่าระหว่างคนกับคนหรือคนกับสัตว์ก็ล้วน ก่อให้เกิดความเจ็บปวดและการสูญเสีย เมื่อตัวเอกรู้ถึงเหตุการณ์ขณะล่าเสือและล่าทหารเวียดกง แต่ละช่วงของแต่ละเหตุการณ์จะมีความเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกันเสมอตั้งตัวอย่างที่ยกมา ประเด็นที่ ทำให้ตัวเอกเชื่อมโยง 2 เหตุการณ์เข้าด้วยกันคือ สถานการณ์ที่เขาได้เปรียบบนเวทีมวยในการชก ยกที่ 2 และการเป็นผู้ล่าในวันที่ 2 ของการติดตามเสือล่าปาก ก่อนจะพลิกพลั้ถูกเสือล่อลวงให้เดิน ตามไปเพื่อทำร้ายภายหลัง

สถานการณ์ที่ตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำนั้น ตัวเอกรู้ถึงหลังจากที่ตกเป็นรองบนเวทีมวย เมื่อเล่าถึงสถานการณ์บนเวทีมวยที่ตัวเอกตกเป็นรองคู่ต่อสู้ ก็คือด้วยเหตุการณ์ขณะล่าเสือที่ตัวเอก

ก็ตกเป็นรองเช่นกัน นั่นคือถูกเสือล่อให้เดินตามไปตกหลุมขวาก แต่โซคติที่รอดชีวิตกลับมาได้ หลังจากไต่ขึ้นมาจากหลุมขวากนั้นแล้ว ผู้อ่านพบว่า ในเหตุการณ์ล่าทหารเวียดกง ฝ่ายของตัวเอง ก็ตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำเช่นกัน ดังตัวอย่าง

...ภาพที่เห็นอธิบายตัวมันเองชัดเจน เบื้องหน้าเป็นหลุมดักสัตว์เก่าที่ชาวบ้าน ป่าทำทิ้งไว้นานมาแล้ว ข้างล่างมีขวากไฟแหลมหลายแห่งปักอยู่โदัด เวลาผ่านไปนานไปไม้ดกลงมาสะสมจนไม่เห็นร่องรอยเดิม แต่ไอ้โครงตัวนี้จำได้และเจตนา ล่อเรามาที่นี่ อาจเป็นพระสัญญาตอนเดินร่นเอาชีวิตรอดทำให้มันพยายามทุกอย่าง ที่จะฆ่าเราก่อนที่เราจะฆ่ามัน

ร่างของทหารสองคนตกวูบหายไป ในหลุมขวากที่เวียดกงเคนตายล่อเราไป พวกเขาตายสนิททันที พลันเสียงระเบิดก็กังวานสนั่นผสวนเสียงปืนคาราม เปลือกไม้ฉีกกระจาย ใบไม้ปลิวว่อน

ผมหุบตาหลับพื้น เราพลาดเสียแล้ว เวียดกงเคนตายไม่กี่คนล่อเรามาติด หลุมขวากและกับระเบิด ผู้พันให้สัญญาณเรากลับมาตั้งหลักใหม่ คนของเรา ตายไปสิบเอ็ดคน เสียงของผู้พันกังก้องในหูผม “หลักการของเราก็คือใคร รุนแรงมาเราก็รุนแรงกลับไป...” (76-77)(เน้น โดยผู้วิจัย)

ความเชื่อมโยงของเหตุการณ์การล่าเสือกับการล่าทหารเวียดกงในตัวอย่างข้างต้น คือ ฝ่ายของตัวเองต่างก็ถูกฝ่ายตรงข้ามล่อลวงไปให้ตกหลุมขวากที่ถ้ำตกลงไปแล้วไม่มีทางรอด หลุมขวากเป็นกับดักที่คนกระทำต่อสัตว์และต่อคนด้วยกัน ในขณะที่สัตว์เดินร่นเพื่อความอยู่รอด แต่คนมีเหตุผลอื่นรวมทั้งการ “เห็นการฆ่าเป็นความสุข” (82) การได้ความรุนแรงด้วยความรุนแรงก็คือการสนองความโกรธด้วยความโกรธ โดยปราศจากเมตตาและการให้อภัย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ทางความคิดในแต่ละช่วงใหญ่ 5 ช่วง (ที่แบ่งด้วยชกของการชกมวย) จะเห็นว่าประเด็นที่ย้ำและสืบเนื่องกันหลายประเด็น ดังเช่นในช่วงที่ 1 “ผมเห็น เลือดสดๆไหลซึมจากตัว” คู่ต่อสู้ เขานึกถึงชัยชนะและรางวัลแล้วนึกไปถึงลูกกัน พรานป่าที่เป็น ญาติและร่วมกันล่าเสือ แกเคยเตือนว่าเขากำลังตกเป็นเหยื่อนายทุน แล้วนึกถึงการล่าคนในสงคราม ในช่วงที่ 2 ก็มีคำถามว่า โศกนาฏกรรมระหว่างคนกับคนไม่น่าคร่ำครวเร่ระหว่างคนกับสัตว์หรือ ส่วนช่วงที่ 3 เน้นความรุนแรงได้ความรุนแรงในสงคราม ช่วงที่ 4 มีบทสนทนาที่ลูกกัน ได้แย้งกับกำรทรมานขวากขวาก ลูกกันเลิกคิดว่าการล่าสัตว์เป็นกีฬาของผู้ชาย(ที่ต้องทำเพราะกำรก่อเรื่องให้เสือดุร้ายและจะเป็น อันตรายต่อชาวบ้าน) แต่กำรเห็นตรงกันข้าม ในตอนนี้ “ผม” คิดถึงตอนถูกลูกกันลงโทษตอน

เล็กๆเพราะไปทรมานจิตใจและปลากัด นึกถึงคอนผู้พันชักปืนจ่อขมับเวียดกงสั้นโก อย่างไรก็ตามในระหว่างการชกมวย ทุกยกจะมีคำบรรยายถึงความสนุกसानสะใจของผู้ชมอยู่ไม่ขาด

เมื่อเทียบบทบาทการเป็นผู้ล่าและผู้ถูกล่าที่ตัวเองต้องเผชิญตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันจะพบว่า บทบาทดังกล่าวค่อยๆชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ขณะล่าทหารเวียดกง เขาเข้าร่วมทีมกับทหารหลายคน(20คนและค่อยๆเหลือน้อยลง) โดยไม่เต็มใจที่จะทำภารกิจนี้สัก ดังจะเห็นจากเขาเป็นคนที่หลังสุดที่ก้าวเท้าออกมา เมื่อผู้พันถามความสมัครใจ ตอนที่ล่าเสือจำนวนผู้ล่าเหลือแค่3คนคือเขา ลูกกัน และตำรวจนครบาลที่ยิงเสือให้ได้รับบาดเจ็บ บทบาทของตัวเอง คือ เป็นผู้ล่าหรือผู้ร่วมทีมโดยไม่ตั้งใจ กล่าวได้ว่า เป็นผู้สังเกตการณ์เสียมากกว่า ขณะเดินทางเขามีความขัดแย้งกับตัวเอง ดังที่เขาตั้งคำถามกับตัวเองในวันที่ 2 ของการล่าเสือว่า “ไม่มีทางเลือกอื่นเลยหรือ?” และเขาก็ตอบตัวเองว่า “ไม่มี... เพราะนี่เป็นโศกนาฏกรรมของคนกับสัตว์...” (74) บทบาทที่มวยบทบาทการเป็นผู้ล่าและผู้ถูกล่าชัดเจนมากที่สุด เขาและคู่ต่อสู้ทำทุกวิถีทาง(ของการชก)เพื่อจะได้เป็นผู้เล่นในเกมการแข่งขัน แม้ลูกกันจะเคยเตือนตัวเองว่า “มีกำลังตกเป็นเหยื่อของนายทุน” (69) แต่เขาก็ยอมเจ็บตัวเพื่อแลกกับรายได้และชื่อเสียงจากชัยชนะ นั่นก็คือ การยอมรับกติกาของเกมการแข่งขันนั่นเอง นำแปลกที่กว่าเขาจะเข้าใจความแตกต่างระหว่างเกมกับกีฬาได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อเขาตกเป็นผู้แพ้ หรือผู้ถูกล่าในเกมการชกครั้งนี้ ทั้ง ๆ ที่ลูกกันอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างเกมกับกีฬาให้เขาและกำธรฟังตั้งแต่ครั้งล่าเสือด้วยกัน นั่นหมายความว่า ความเข้าใจที่แท้ย่อมเกิดจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

รูปแบบและผลของการเป็นผู้ล่าและผู้ถูกล่ามีหลากหลาย แต่เรื่องสั้นเรื่องเดียวตัวเอกยังประสบเหตุการณ์ทำนองเดียวกันอย่างต่อเนื่อง หนักหน่วงขึ้นตามลำดับได้ถึงเพียงนี้ ขวนให้นึกถึงตัวละครอื่นๆที่ผู้แต่งไม่ได้เน้น รวมทั้งคนทั่วไปในสังคมว่าจะมีบทบาททำนองเดียวกับตัวเอกมากมายขนาดรุนแรงสักเพียงไหน

1.2.1.3 เรื่องเคลยเรื่อง

“คนแปลกหน้า : ปรัชญาที่สวนสาธารณะ” ประกอบด้วยเรื่องเล่าสองเรื่องต่อเนื่องกัน เรื่องแรกเป็นตอนที่ 1 ชื่อว่า “เรื่องแปลก” เป็นเรื่องที่ตัวเอกเล่าถึงประสบการณ์ประหลาดในเช้าวันหนึ่ง เมื่อขับรถออกจากบ้านหลังตื่นนอนแล้วรถเสีย คนใกล้ชิดคือภรรยา พ่อตา และเพื่อนสนิทที่สุดจำเขาไม่ได้ เขากลายเป็นคนแปลกหน้าสำหรับเขาเหล่านั้น เขายังเป็นคนบ้าในสายตาเจ้าหน้าที่ตำรวจและถูกคุมขังไว้เพราะไม่มีหลักฐานอ้างอิงว่าเป็นใคร เขาได้รับอิสรภาพเมื่อนายตำรวจพบข้อมูลในหนังสือ “ทำเนียบสถาปนิกไทย” ของลูกชาย ซึ่งเรียนวิชานี้ว่า ตัวเอกมีตัวตนอย่างที่เจ้าตัวอ้าง นายตำรวจแนะนำให้เขาไปนั่งในสวนสาธารณะเพื่อจะคลายเครียดก่อนจะกลับบ้าน ในตอนที่สองชื่อว่า “เรื่องไม่แปลก” ตัวเอกได้เรียนรู้ในการสนทนากับชายชราเร่ร่อนคนหนึ่ง